

JULES VERNE

KAPTAN GRANT'IN ÇOCUKLARI

SERHAT A.Ş. ÇOCUK KLASİKLERİ DİZİSİ

5

YENİYÜZYIL'ın

Çocuklara Armaganıdır.

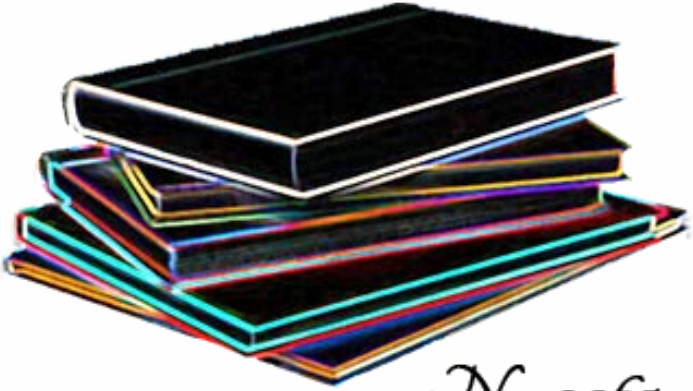

SERHAT A. Ş.

Çocuk Klâsikleri Dizisi : 8

Jules VERNE / KAPTAN GRANT'IN ÇOCUKLARI

f_k^* KİTAPLIĞI

No: 0065

Baskı - Cilt : MEDYA OFSET
Tel: 624 14 00 - Fax 599 00 42

Jules VERNE

KAPTAN GRANT'IN ÇOCUKLARI

Nuruosmaniye Cad. 3/1 Cağaloğlu-İstanbul
Tel: 522 51 89 - 526 49 90

DUNCAN, adındaki bir yat Kuzey Kanalı'nda ilerliyordu. Takvim 26 Temmuz 1864'ü gösteriyordu. Yatın direğine İngiliz bayrağı çekilmişti. Ayrıca başka bir direğinde asılı olan mavi bir bayrakta, dükalık arması olan E. G. harfleri göze çarpıyordu. Yatın sahibi İskoçya Lordlar Kamarası'yla Royal Thames Yacht Club'ün üyesi Lord Glenarvan'dı.

Lord Edward Glenarvan, genç karısı Lady Helena ve akrabası binbaşı Mac Nabbs'la yatta bulunuyordu.

Duncan yeni yapılmış olduğundan, deneme için Clyde körfezinden birkaç mil uzaklaştıktan sonra, Glasgow'a dönmeğe çalışıyordu. Arran adası gözüktüğü sırada nöbet tutan tayfa, büyük bir balığın yatı izlediğini haber verdi. Kaptan John Mangles de bunu hemen Lord Glenarvan'a bildirdi. Lord Glenarvan o civarda bir köpek balığının bulunduşuna hayret etmişti.

Kaptan John Mangles:

«İzin verirsiniz bu canavarı avlayabiliriz.» dedi.
«Bunu avlamakla insanlığa da hizmet etmiş olacağız. O kadar uğraşıldığı halde soyu bir türlü tüketilemedi. Bir tanesinin eksilmesi de yararlıdır...»

Lord Glenarvan:

«Öyleyse avlayalım John!» dedi.

Tayfalardan biriyle haber gönderildi. Kaptanın emriyle tayfalar, sancak plastrasından ucunda gemi

çıpası büyüklüğünde bir çengelle kocaman bir fır döndü bulunan bir halat sarkıttılar. Çengele büyük bir et parçası bağlanmıştı. Canavar etin kokusunu alarak, süratle yata yaklaştı. Yata yaklaştıkça, fırlak iri gözleriyle alt ve üst çenelerindeki dört sıra diş daha korkunç bir görünüm alıyordu. Başı geniş ve çekiç biçimindeydi.

Duncan yolcularıyla gemicileri, büyük bir dikkatle köpek kalığının hareketlerini takip ediyorlardı. Canavar yatın ucuna gelince, çengelin ucundaki et parçasını kaparak gözden kayboldu. Aynı anda halat şiddetle gerildi. Çengelin sivri ucu boğazına ya da midesine yakın bir yere saplanmıştı. Tayfalar, hemen palangalara sarıldılar. Halatı ağır ağır yukarı çekmeğe başladılar. Birkaç dakika sonra kocaman balık, geminin güvertesindeydi. Gemicilerden birisi kuvvetli bir balta darbesiyle canavarın kuyruğunu koparttı. Böylece çırpınırken güverteyi kırıp dökmesini önlemiş oluyordu.

Av sona erince, gemiciler, hayvanın midesini araştırmak istiyorlardı. Zaten her köpek balığı yakalanışında hayvanın midesini araştırmak âdetti. Her rastladığını yutan obur bir balık olduğu için midesinden ilgi çekici şeyler çıkardı.

Balık hâlâ yaşıyordu. Üç buçuk metreden daha uzun boyu, altı yüz kilodan daha fazla ağırlığı vardı. Bu, köpek balıklarının en yırtıcı cinslerinden biriydi.

Az sonra gemiciler baltalarla canavarın karnını yardılar. Yeme saldırdığı sırada canavarın çok aç olduğu belliydi. Gemiciler hayvanın parçalarını denize atacakları sırada parlak bir cisim dikkatlerini çekti.

Tayfalardan birisi elini uzatıp, bu cismi aldı ve :

«Bu bir şarap şişesi!» dedi.

Lord Glenarvan :

«Denizde bulunan şişelerde her zaman esrarengiz mesajlar vardır!» diye söze karıştı. «Açın bakalım içinde ne var?»

Gemiciler şişeyi alarak kaptan köşküne gittiler. Bin bir güçlükle mantarı açtılar. Lord Glenarvan şişenin içindeki birkaç kâğıt parçasını özenle çıkarttı. Dikkatle inceledikten sonra :

«Aynı şeyleri ayrı dille, üç ayrı kâğıda yazmışlar.» dedi. «İngilizce, Fransızca ve Almanca... Fakat mantardan sızan deniz suyu yazıların bazı kısımlarını silmiş. Neredeyse hiç okunmuyor. Fakat, metodlu hareket edecek olursak belki bir sonuca varabiliriz.»

Lord Glenarvan İngilizce olarak okuduklarını aşağıda olduğu gibi başka bir kâğıda yazdı :

62 *gow* *Bri*
..... *battı*
..... *karaya*
kapt..... *Gr*.....
..... *bu vesi*.....
esinde *nize* *tılar*
... *yardım* *tehli*...

Lady Helena üzgün bir sesle :

«Bunlardan bir şey anlaşılmıyor!» dedi.

Lord Glenarvan :

..... *üney*..... *rım*..... *resinde* *gonya*.....

«Belki Almanca ve Fransızca mesajları bununla birleştiresek bir sonuç elde edebiliriz.» diye cevap verdi. «John sen Almanca biliyordun, şu Almanca mesajın okunmasına yardım edebilir misin?»

John Mangles,

«Tabii efendim!» diyerek, birçok yeri silinmiş Almanca mesajı alıp okumağa başladı. Lord Glenarvan da ayrı bir kâğıda not alıyordu :

2 Haziran Glas.....glı
...ışan iki emici
kor liler
muhak..... boy...esiyle gönderil
... ayatl.....likedir

Mac Nabbs da Fransızca mesajı çözmeğe çalıştı :
..... limanı bağ..... ç.....irekil..... tannia.....
... sahili etra..... kta.....
..... çıktı ant kunç yeri....
..... ay..... dairesi..... 37°11 enlem dairesinde
..... deniz..... dım..... ilmezse..... ayatlar..... ehlike...

Lord Glenarvan'ın, binbaşı Mac Nabbs'ın ve John Mangles'in uzun süren çalışmalarından sonra, her üç mesaj birleştirildi ve şu sonuç çıkarıldı :

2 Haziran 1862'de Glaskow limanına bağlı üç direkli Britannia, güney yarım küresinde, Patagonya sahillerinde battı. Kaptan Grant ve iki gemici karaya çıktılar. Korkunç yerlilere esir düşecekler. Bu vesikayı derece boylam dairesiyle 37°11 enlem dairesinde denize attılar. Yardım gönderilmezse hayatları tehlikededir.❦

Lady Helena yaşlı gözlerle :

«Bu zavallıların mutlaka aileleri, akrabaları, çocukları vardır!» dedi. «Kimbilir onlar şimdi ne kadar gözyaşı döküyorlardır!.. Zavallılar vatanlarına dönebilirlerse bu ancak sizin sayenizde olacaktır Edward!»

Lord Glenarvan :

«Hakkın var Helena!» dedi.

Az sonra Duncan, Dunbarton koyuna girmiş ve demir atmış bulunuyordu. Lady Helena, Lord Glenarvan'a veda ettikten sonra arabaya bindi, hızla Malcolm şatosuna doğru yol almağa başladı. Lord Glenarvan ise Glasgow trenine binmeden önce Times ve Morning-Cronicle gazetelerine telgrafla şu ilanı gönderdi :

«GLASGOW LİMANINA BAĞLI ÜÇ DİREKLİ BRİTANNİA İSİMLİ GEMİNİN VE KAPTAN GRANT'IN BAŞINA GELENLER HAKKINDA BİLGİ ALMAK İSTEYENLERİN, DUMBARTON KONTLUĞU İÇİNDE MALCOLM-GASTLE'DA, LORD GLENARVAN'A MÜRACAAT ETMELERİ İLAN OLUNUR.»

Malcolm şatosu İskoçya'daki şatoların en güzellerinden biriydi. Lussu kasabası yakınlarındaki bu şato birkaç yüzyıldan beri Glenarvan ailesine aitti. İskoçya'da genellikle bir hoşnutsuzluk ve ümitsizlik havası hüküm sürdüğü halde, sadece Glenarvan'lar bu hareketlere ayak uyduramamışlardı.

O devirde İskoçya'da toplumsal olaylar en hareketli günlerini yaşamaktaydı. Büyük toprak sahiplerine işlettikleri arazinin çok yüksek olan kira bedelini ödemeyen çiftçiler, arazilerini terketmek zorunda kalmışlardı. Glenarvan'lar sadakatin insanları birbirlerine bağladığına inandıkları için, toprak kiracılarından ödeyemeyecekleri ücretler istememişler, böylece Glenarvan'ların sahip oldukları topraklarda hiç kimse işini bırakmak zorunda kalmamıştı.

Lord Glenarvan, büyük bir servete sahipti. Zenginliğiyle gururlanan bir insan değildi. Parasını mümkün olduğu kadar başkalarının iyiliğine sarfetmeğe çalışırdı. Başında bulunduğu eyaleti İskoçya Lordlar Kamarasında temsil ediyordu. İleri demokratik fikirleri yüzünden İskoçya soyluluğu tarafından eleştiriliyor, İngiltere hükümetince tehlikeli bir insan olarak tanınıyordu.

Lord Glenarvan kadar İskoçya'yı seven, İskoçya'nın iyiliğini isteyen bir insan bulmak olanaksızdı.

Lord Edward Glenarvan otuz iki yaşında, uzun boylu, iyi kalpli, mert bir insandı. Ünlü gezgin William Tufinel'in kızı Helena ile üç ay önce evlenmişti.

Miss Helena soylu bir ailedendi. Fakat aynı zamanda da gerçek bir İskoçya'lıydı. Bu da Lord Glenarvan'ın gözünde her türlü asalet ünvanından daha önemliydi.

Birbirleriyle tanışmaları bir tesadüf eseri olmuştu. Ünlü gezginin kızı Helena Kilpartick de tek başına yoksul bir hayat yaşamaktaydı. Lord kendisini daha ilk görüşte, iyi bir hayat arkadaşı olabileceğini anlamış ve onunla evlenmişti.

Helena yirmi yaşında, sarışın mavi gözlü bir kadındı. Kocasını minnettarlıkla karışık bir sevgiyle seviyordu. İyi kalpliliği ve cömertliğiyle kendisini hemen herkese sevdirmişti. Lady Glenarvan olduğu andan itibaren o dolayların bir koruyucu meleği oluvermişti.

Lord ve Lady Glenarvan, Malcolm şatosunda mutlu bir hayat sürüyorlardı. Lord Glenarvan karısının ünlü bir gezginin kızı olduğunu unutmamış, bu yüzden Duncan'ı yaptırmıştı. Bu güzel gemiyle balayı gezisine çıkmayı düşünmüştü. Dünyanın birçok güzel yerlerini birlikte dolaşacaklardı. Lady Helena için bundan daha güzel bir hediye düşünülemezdi.

Böyle olmasına rağmen Lord Glenarvan kazazedelerin kurtarılma işini gerçekleştirmek için Londra'ya gitmişti. Şatoda kalan Lady Helena ise üzgün ve sabırsızdı. Ertesi gün kocasından aldığı bir telgraf, Lordun Londra'dan ayrılmak üzere olduğunu bildiriyor; ama aynı günün akşamı gelen bir mektup ise Lordun birkaç gün daha başkentte kalacağını belirtiyordu.

Girişimi bazı güçlüklerle karşılamıştı. Daha sonraki günde gelen ikinci bir mektupta ise Lord Glenarvan, Amirallikten acı acı şikayet ediyordu.

Gelen mektup Lady Helena'yı endişelendirmiş, erkenden odasına çekilerek düşüncelere dalmıştı. Bu sırada şatonun kahyası Mister Halbert içeri girdi.

«İki çocuk Lord Glenarvan'ı görmek istiyorlar.» dedi. «Acaba bu çocuklarla siz görüşmek ister misiniz?»

«Elbette! Onları hemen buraya getirin Halbert!»

Kahya birkaç dakika sonra, iki çocukla beraber, geri döndü. Çocuklardan biri kız diğeri ise erkekti. Kız, on altı yaşındaydı. Güzel bir yüzü vardı. Gözlerinin yorgun oluşundan, sık sık ağladığı belli oluyordu. Kıyafeti perişandı. Diğer çocuk ise on iki yaşında ve çekingendi. Lady Helena bakışlarıyla kıza cesaret vermeğe çalışarak :

«Lord Glenarvan'la konuşmak istiyormuşsunuz.» dedi. «Ama o şatoda değil. Ben onun karısıyım. İster-seniz onun yerinle sizinle ben görüşebilirim.»

Genç kız :

«Siz Lady Glenarvan'sınız öyleyse?» dedi.

«Evet. Peki sizler kimsiniz?»

«Ben, Mary Grant'ım. Bu da kardeşim Robert Grant. Babamın başından geçen kaza hakkında bilginiz var mı? Rica ederim konuşun, babam yaşıyor mu? Bize bilgi verin!»

Lady Helena :

«Sizi boşuna ümitlendirmek istemiyorum.» dedi.

«Fakat babanızın kurtulması çok zayıf bir ümit!.. Allah'tan ümit kesilmez. Yakın zamanda babanızı tekrar görebileceğinizi umarım...»

Bu sözler üzerine iki çocuk ağlamaya başlamıştı. Lady Helena da onları sevgiyle kucaklamış, yanaklarından öpmüştü.

Az sonra çocuklar Lady Helena'yı soru yağmuru na tuttular. Genç kadın, iki kardeşe şişeyi nasıl bul-

duklarını, içinden çıkan kâğıtları nasıl okuduklarını ve Lord Glenarvan'ın niçin Londra'ya gitmiş olduğunu anlattı. Ama kocasından gelmiş olan mektupların içindeki ümit kırıcı kısımları ve kaptan Grant'ın vahşi yerlilere esir düşmüş olabileceğini anlatmaktan kaçındı. Çocukları üzmemek istemiyordu.

Az sonra Genç kız Lady Helena'ya kendi hayat hikayelerini anlattı.

Kaptan Grant'ın Mary ve Robert'ten başka çocuğu yoktu. Anneleri küçük çocuğunu dünyaya getirirken ölmüştü.

Kaptan Grant uzun seyahatleri sırasında çocukları ihtiyar hala çocuğuna bırakıyordu. Bu, yaşlı ve iyi kalpli bir kadındı. Çocukları da çok seviyordu.

Kaptan Harry Grant cesur bir adamdı. Evleri, İskoçya'nın Dundes şehrindeydi. Kaptan Grant, büyük denizlerdeki ilk seyahatlerinde ikinci kaptan olarak çalışmış, tercübe sahibi olduktan sonra da birinci kaptan olarak ticaret gemilerini idare etmişti. İşini bilen bir adam olduğu için birkaç senede büyük bir servetin sahibi olmuş, zengin olduktan sonra, Okyanus kıyılarındaki bir kara parçası üzerinde geniş bir İskoç kolonisi kurmak istemişti. Böylece İskoçya'nın kuvvetlenmesini ve İngiltere'den ayrılmasını sağlamayı düşünüyordu.

İskoç hükümeti İngiltere'yi darıltmamak için kaptan Grant'ın projesini desteklemedi. Hatta Kaptan'ın önüne bir sürü engel koydu. Fakat Kaptan Grant güçlükleri yenmek kararındaydı. Vatandaşlarını yardımına çağırdı. Bütün servetini ortaya koyarak, büyük bir gemi inşa ettirdi. Ülkenin seçme denizcilerini etrafına topladı, 1861 yılında çocuklarını hala çocuğuna bırakarak Büyük Okyanus adalarına doğru yola çıktı.

1862 yılının mayıs ayından sonra, kaptandan hiçbir haber alınamadı. Bu arada kaptanın hala çocuğu da öldü. Böylece çocuklar yapayalnız kaldılar.

O sırada Mary ondört, kardeşi ise on yaşındaydı. Mary küçük kardeşinin yetiştirilmesinden mutlu olduğunu düşünüyordu. Robert'i bir anne gibi bağrına bastı, gece gündüz çalışarak, onun yetişmesi için elinden geleni yaptı. Elllerinde çok az para vardı. Buna rağmen güçlüklerle cesaretle göğüs geriyorlardı. Britannia'nın kaybolduğu ve babalarının öldüğünü kabul edemiyorlardı. Fakat Times gazetesindeki ilanı okuyunca yeniden umutlanmışlar, vakit kaybetmeden Malcolm şatosuna doğru yola çıkmışlardı.

Hikaye bitince Lady Helena çocukların yanaklarından sicim gibi yaşların döküldüğünü görerek, onları kucakladı. Lady Helena onları hiçbir yere bırakmadı ve şatoda kalmaları için ısrar etti. Çocuklar da bu teklifi kabul ettiler.

Ertesi sabah erkenden uyanan çocuklar, dışarda bir araba sesi duydular. Lord Glenarvan, Londra'dan dönüyordu.

Araba sesini duyan Lady Helena, Binbaşı Mac Nabbs'la bahçeye koşmuştu. Lord Glenarvan üzgün ve öfkeli görünüyordu. Karısını kucakladıktan sonra :

«Adamlar teklifimi kabul etmediler!» diye bağırdı. «Üç İskoçyalı için binlerce kilometre uzağa bir gemi gönderip, binlerce sterlin harcamanın gereksiz olduğunu anlatmak istediler. Kaptan Grant'ın projesini anlattılar. Bu yüzden yardım isteğimi kabul etmediler. Zavallı Grant için bir şey yapamadım!»

Bu sözleri duyan çocuklar ağlayarak, kendilerini Lord Glenarvan'ın ayakları dibine attılar. Lady Helena ve Lord Glenarvan çocukların orada bulunduk-

larını farketmemişlerdi. Lady Helena açıklama yaparak :

«Edward!» dedi. «Robert'le Mary, Kaptan Grant'ın çocuklarıdır!. O kalpsiz adamlar bu çocukları öksüz kalmğa mahkum etmiş bulunuyorlar!..»

Bahçeye derin bir sessizlik hakim olmuştu. Lady Helena için için hıçkırıyordu. Hiç kimse de konuşmağa cesaret edemiyordu. Lady Helena ağlamaklı bir sesle :

«Edward!» dedi. «Kaptan Grant o mektubu yazıp, şişeyi denize atmakla, her şeyi Allah'ın takdirine bırakmış olmuyor mu? O şişeyi bir köpek balığının karından bulmamız da Kaptan Grant'ı kurtarma işini Allah'ın bize yüklediğine bir işaret sayılmaz mı?»

Lord Glenarvan karısına bakarak :

«Helena sen neyi anlatmak istiyorsun?» diye sordu.

Lady Helena :

«Sadece beni memnun etmek için bu seyahat programını hazırladın, dedi. Bu programda ufak bir değişiklik yapıp, seyahatimize amaç olarak kurtarma işini seçsek olmaz mı?»

Lord Glenarvan hayranlık ifade eden bir sesle :

«Helena!» diye bağırdı.

Genç kadın :

«Edward! Beni iyi anladığından eminim!» dedi. «Duncan her bakımdan mükemmel bir gemidir. Güney denizlerinin dev dalgalarına da dayanabilir. İngiltere hükümetinin yapmak istemediği iyi bir işi biz yapalım!. Kaptan Grant'la arkadaşlarını biz kurtaralım..»

Lord Glenarvan, karısının böyle bir teklif yapmış olmasından dolayı sevinç duyuyordu. O da, kafasından kazazedelerin imdadına koşmayı tasarlıyor, fakat karısına bunu söylemeğe cesaret edemiyordu. Teklif karısından geldiği için mesele kendiliğinden çözümlenmiş oluyordu.

Lord Glenarvan derhal kaptan John Mangles'i çağırarak Duncan'ı kurtarma seyahatine hazırlaması için emir verdi.

Duncan iki yüz on tonilatoluk, mükemmel yelken tertibatlı bir gemiydi. Kömürle işleyen buhar makinelerinin kudreti yüz altmış beygir gücündeydi. Çift uskuru vardı. Saatte 17 mil sürat yapabiliyordu. Bu gemiyle dünya seyahatine kolaylıkla çıkılabilirdi.

Kaptan John Mangles gemiye herhangi bir ilave yapmayı gerekli görmedi. Sadece personel, malzeme, erzak ve yakıt işlerini halletmeğe çalıştı. Yolunun üzerinde kömür ve erzak' ihtiyacını karşılayacak limanlara sık sık rastlayacağını bildiği için kömür ve erzak ambarlarını mümkün olduğu kadar genişletti. İki sene yetecek kadar erzak depo etti. Geminin burnuna bir top yerleştirdi.

Kaptan John Mangles, Glasgow'daki en cesur kaptanlardan biriydi. Otuz yaşında, iyi kalpli bir insandı. Şatoda doğmuş. Lord Glenarvan tarafından yetiştirilmişti.

İkinci kaptan Tom Austin, yaşlı ve tecrübeli bir denizciydi. Geminin diğer personelinin oluşturan yirmi üç denizcinin hepsi de sağlam yapılı, bilgili cesur ve güvenilir insanlardı.

John yolcuların rahat etmeleri için kamaralarda da bazı değişiklikler yapmış, Kaptan'ın çocukları için ayrı bir kamara yaptırmıştı.

Mac Nabbs da yolcular arasında yer alıyordu. Elli yaşında, sakın görünüşlü sağlam yapılı bir adamdı. Şimdiye kadar biriyle kavga ettiği görülmemiştir. Acı bir kuvveti, çelik gibi iradesi vardı. Cesur ve iyi kalpliydi. Tek kusuru tepeden tırnağa kadar İskoçya'lı oluşuydu. İngiltere hükümetinde en üst rütbede general olmaktansa, İskoçya'da binbaşı olmayı tercih etmişti. Lord Glenarvan'ın en yakın akrabası olması nedeniyle bu seyahate katılmayı kendisine en doğal bir hak olarak görmüştü.

Duncan ve Lord Glenarvan'ın seyahati Glasgow'da günün konusu olmuştu. Şehirde bundan başka bir şey konuşulmuyordu. Özellikle hareket günü yaklaştıkça Glasgow'luların ilgisi çoğalıyordu. Hareket tarihi 25 Ağustos olarak tespit edilmişti.

Nihayet 24 Ağustosta Lord Glenarvan, Lady Helena, Binbaşı Mac Nabbs, Mary ve Robert Grant, Mister Olbinett (yatın kamarotu) ve karısı (Helena'nın özel hizmetçisi) Malcolm şatosunu terkederek, yata yerleştiler. Glasgow halkı rıhtıma dolmuş, Glenarvan'lara sevgi gösterileri yapıyordu.

Duncan 24'ü, 25 Ağustosa bağlayan gece hareket edecekti. Akşam sekizde Duncan'da bulunan herkes gemiyi terkederek büyük katedrale duaya gitti.

Saat on ikide bütün hazırlıklar tamamlandı ve denizin alçalmasıyla birlikte demir alındı, rıhtımdan ayrılındı. Glasgow'lular sahile toplanıp, Duncan'ın yolcularını uğurladılar.

Gemi saat beşte Clyde Körfezi'ne girdi. Saat altıda Gantyre Yarımadası'nı kıvrılarak, Kuzey Kanalı'ndan Atlas Okyanusu'na çıktı.

Yolculuğun ilk günü deniz çok çarpıntılıydı .

Ertesi gün rüzgar yön değiştirdi. Dalgaları arkadan alan Duncan çok az sallanıyordu.

Mac Nabbs güverteye çıkmış, geminin arkasında meydana gelen köpüklü beyaz izi dalgın dalgın seyre dalmıştı. Ne düşündüğünü kendisi de bilmiyordu. Birkaç dakika sonra geriye döndüğü zaman karşısında hiç tanımadığı bir adam gördü.

Bu, uzun boylu, kuru ve zayıf, kırk yaşlarında bir adamdı. Alnı geniş, burnu uzun, çenesi geniş ve köşeliydi. Gözleri kalın çerçeveli gözlüklerin gerisinden bir sis tabakası içindeymiş gibi görünüyordu. Yüzüne bakıldığı zaman neşeli ve zeki bir adam olduğu anlaşılıyordu. Üstünde klasik bir seyahat elbisesi, başında kasket vardı. Omuzunda ise bir dürbün asılıydı.

Mac Nabbs'ın yüzüne baktıktan sonra, binbaşının etrafında dolaşmağa başladı. Mac Nabbs'ın bu manevralara aldırış etmediğini görünce, oradan gelmekte olan Mister Olbinett'e seslendi :

«Kamarot!. Daha kahvaltı etmeyecekmiyiz!..»

Mister Olbinett hayretle bakarak, yabancıнын yanına yaklaştı, ve :

«Bir emriniz mi var efendim?» diye sordu.

«Ben 6 numaranın yolcusuyum!.. Açlıktan ölüyorum, hâlâ kahvaltı hazırlanmadı mı?»

«Kahvaltı saat dokuzda efendim!» diyen Mister Olbinett içinden «6 numara da nesi oluyor?» diye geçirdi.

Yabancı cebinden kocaman bir saat çıkardı ve :

«Saat daha sekiz olmamış!» diye konuşmasına devam etti. «Otuz altı saatten beri bir şey yemeden yatıyorum. Kaptan hâlâ uyanmadı mı? İkinci kaptan da görünmüyor. Anlaşılan hâlâ uykuda? Peki bu gemi kendi kendine gidiyor herhalde...»

Mister Olbinett, kaptanın kıçüstü güvertesinden geldiğini görünce :

«İşte kaptan geliyor!» dedi.

Yabancı şahıs yeni gelene doğru dönerek :

«Günaydın Kaptan Burton!» diye seslendi.

Kaptan John Mangles, şaşkın bir tavırla :

«Hayır efendim,» dedi. Ben Kaptan Burton değilim?»

«O halde siz ikinci kaptan Burdness'siniz.»

Kaptan ikinci kez itiraz edeceği sırada yabancı Lord Glenarvan'la Lady Helena'nın ve Mary Grant'ın geldiğini görerek :

«İşte yolcular da geliyor!» diye sözlerine devam etti.

Gelenlerin ayrı ayrı elini sıktı.

Lord Glenarvan ise :

«Aynı gemide yolculuk ettiğime çok memnunum müsyö.» dedi. «Acaba kiminle konuşmak şerefine erişeceğim?»

Yabancı samimi bir lisanla :

«Adım Jacques-Eliacin-François-Marie Paganel!» diye kendini tanıttı. «Paris Coğrafya Enstitüsü teknik sekreteriyim. Enstitünün tertip ettiği büyük bir ilmi gezide Paris Coğrafya Enstitüsü'nü temsil etmek üzere Kalküta'ya gidiyorum.

Lord Glenarvan, Paganel'i ismen tanıyor, Fransa'nın en ünlü coğrafya bilginlerinden birisi olduğunu biliyordu. Fakat bu dalgın bilgine başka bir gemide olduğunu ve Kalküta'ya gidemeyeceğini nasıl söyleyecekti? Konuyu kafasında topladıktan sonra :

«Korkarım şimdilik bu araştırmanıza ara vermek zorundasınız.» dedi. «Bu gemi Scotia değil! Glasgow limanına bağlı Duncan adlı özel yatta bulunuyorsunuz!»

Jacques Paganel, şaşkın bakışlarını etrafında gezdirdi ve dümen çarkında DUNCAN GLASGOW yazısını okudu. Lord Glenarvan :

«Gemiye ne zaman bindiniz?» diye sordu.

Jasques Paganel, üzgün bir tavırla :

«Dün akşam sekizde bindim.» diye cevap verdi.

«Gemiye bindiğimde kimsecikleri göremedim. Yorgun olduğum için hemen yatıp uyudum. Geminin demir aldığını ve hareket ettiğini duymadım.»

Durum şimdi anlaşılıyordu. Yolcularla gemi personali katedrale dua etmeğe gittiği sırada Jasques Paganel gemiye binmişti.

Lord Glenarvan samimi bir ifadeyle :

«Acaba bizimle beraber gelemez misiniz?» diye sordu.

«Hayır bu imkansız. Üzerime aldığım görevi bitirmek zorundayım! Sizinle gelmemi çok mu arzu ediyorsunuz?»

«İnanın gemideki varlığınız bize şeref verecektir!»

Böylece kurtarma seferine değerli bir coğrafya bilgini de katılmış oldu.

Hava çok güzel olduğundan Duncan, Kuzey Afrika sahillerine doğru süratle yol alıyordu. 30 Ağustos günü Madeira Adaları görüldü. 2 Eylül sabaha karşı beşte Yengeç Dönencesi'ni aştılar. 3 Eylül'de Yeşil Burun Adaları görüldü. Kaptan gemiyi Villa-praia körfezine sokarak şehrin bir yakınında demirledi. Bu sırada müthiş fırtına patlamış körfezin dışını altüst ediyordu. Bu sert havaya rağmen kaptan geminin kömür ve su eksiklerini tamamlamağa çalıştı.

Yeşil Burun Adaları'ndan ayrılan Duncan 7 Eylülde Ekvator'u aşarak Güney yarım küresine girdi. Hava düzelmiş, kuzey rüzgârı geminin yelkenlerini şişirmişti.

25 Eylölde Magellan Boğazı'na girdiler. Boğazın en uç noktası olan Pilares Burnu'nu döndükten sekiz gün sonra Chiloe Adaları'nın yakınından geçtiler.

Güney rüzgârlarını arkasına alan Duncan, Glasgow'dan ayrıldıktan tam kırk iki gün sonra 37 derece enlem derecesinin Şili sahilini kestığı Talcahuano Körfezi'ne demirledi. Lord Glenarvan'la arkadaşları kıçüstünde toplanarak, durumu bir defa daha gözden geçirdiler. Harita başında yapılan uzun tartışmalardan sonra Paganel'in teklifi kabul edildi :

Plan şöyleydi : Lord Glenarvan, Mac Nabbs, Paganel, Robert Grant ve üç denizci Kaptan Grant'ı arayacak ekibi oluşturacaktı. Lady Helena, Mary Grant geminin diğer personeli Duncan'la yola çıkacak, keşif ekibini Corrientes Burnu'yla Saint-Atonie Burnu arasında bekleyecekti. Keşfin gayesi Kaptan Grant'ın nerede olduğunu bulmak... 14 Ekim hareket günü olarak tespit edildi. İkinci kaptan Tom Austin, Wilson ve Mulraby üç gemiciyle birlikte ikinci bir grup oluşturdu.

14 Ekim günü her iki grup da harekete hazır bir durumdaydı. Kaptan Grant'ı arayacak olan ekip, tüfek ve tabancalarını alarak, gemiyi terketmeğe hazırlandılar. Kılavuzlarla katırlar, onları karada bekliyordu. Heyecanlı bir vedalaşmadan sonra araştırma ekibi gemiyi terketti. Aynı anda da Duncan demir aldı, Talcahuano Körfezinden ağır ağır ayrıldı.

Lord Glenarvan'ın yerli halktan oluşturduğu kılavuz ekibi dört kişiydi. Kılavuzların reisi Uiliye bir İngilizdi. Yolcularla kılavuzların reisi birer katıra binmişlerdi. Diğer iki kılavuzla on iki yaşındaki çocuk ya-

ya yürüyorlar, eşya taşıyan katırları idare ediyorlardı. Kılavuzların üçü büyük, biri de çocuktı.

And dağlarında yolculuğa çıkmak kolay iş değildi. Yol üzerinde hana rastlamak olanaksızdı. Kurutulmuş et, kırmızı biberli pirinç lapası ve yol boyunca avlanan hayvanların etleriyle beslenmek zorundaydılar.

Yemeklerin üstüne içilen birer yudum rom, tek lükslerini teşkil edecekti. Yatakları ise üstüne oturdukları eğerleriydi. Lord Glenarvan bu yolculuk sırasında Şili'lilerin kıyafetini tercih etmişti. Böylece memleketin sert iklimine daha kolaylıkla uyum sağlayabilirdi.

Kılavuzların reisi az konuşan bir adamdı. Kılavuzların âdetleri sabahları kahvaltıdan sonra yola çıkıp, akşam saat dörtte güneş batarken durmaktı. Karanlıkta yürümemeyi uygun buluyorlardı. Lord Glenarvan kılavuzların âdetlerine uymak gerektiğini kabul ediyordu.

37'inci enlem derecesine isabet ettiği için Arauca kasabasını araştırmalarının başlangıcı olarak kabul ettiler. Doğuya doğru 37'inci enlem dairesinden ayrılmadan yollarına devam edeceklerdi.

Ertesi sabah sekizde doğuya doğru yola çıktılar. İlk günkü yolculuklarında karşılarında sadece iki defa nehir çıktı. Rio de Raque ve Rio de Tubal. Kılavuzların başı bu nehirlerde kolaylıkla birer geçit buldu. Otuz beş kilometrelik bir yolculuktan sonra, dev mersin ağaçlarının altında konakladılar. Katırlar serbestçe otlamaları için bırakıldı. Kılavuzlar hızla akşam yemeğini hazırladılar. Yemekten sonra derhal uykuya daldılar. Kılavuzlar sabaha kadar sırayla nöbet tuttular.

Ertesi gün tekrar saat sekizde yola koyuldular. Deli gibi akan Bell çayını kazasızca geçtiler. Akşam saat dörtte Biobio nehri kıyısında konakladılar. Ertesi sabah erkenden yola çıkıldı. Kısa süre sonra Las Lejas vadisine girdiler. Saat on birde ufak bir gölün etrafından dolaşmak zorunda kaldılar. Gölün yukarı kısımlarında yerlilerin sürüleri otluyorlardı. Burayı geçince dar bir bataklığa rastladılar. Katırların kuvvetli önsezileri yardım etmemiş olsaydı, bu bataklığa saplanıp kalabilirlerdi. Saat birde Ballenare kulesi görüldü. Bunun bir hayli uzağından geçtiler. Yol yavaş yavaş dikleşip, sarp bir hal almıştı. Ancak bir katırın geçebileceği genişlikte olan yolun bir tarafı yüzlerce metre derinlikte uçurumdu. Katırlar başlarını toprağa iyice yaklaştırmışlar, bastıkları yeri koklamadan ilerlemiyorlardı. Tek sıralı dizi halinde yol alıyorlardı.

Sarı damarlı kırmızı lav parçalarından Antuco yanardağına yaklaştıklarını anlıyorlardı. Sık sık depremler olduğu için, daha önce konmuş olan işaretler kaybolmuştu. Kılavuzların başkanı yolunu ve yönünü kaybetmiş durumdaydı. Bir saat kadar herşeyi tesadüfe bırakarak sarp kayaların arasında dolaştılar. Sonunda dar bir vadinin ortasında durdular. Vadinin ağzını büyük bir kaya parçası kapatmıştı. Kılavuzların başkanı, dakikalarca bir geçit aradıktan sonra olduğu yerde durdu.

Katırından aşağıya indi. Lord Glenarvan adamın yanına yaklaşp sordu :

«Yolumuzu mu yitirdik?»

«Hayır Lord'um. Şu anda Antuco Geçidi'ndeyiz. Fakat şu kocaman kaya parçasıyla yolumuz tıkanmış bulunuyor. Bundan sonra sizinle gelemeyeceğim.

Adamlarım ve katırlarımla geri döneceğim! Belki siz kendiniz başka bir geçit bulabilirsiniz!»

Kılavuzun bu sözleri üzerine Lord Glenarvan ve arkadaşları yollarına kılavuzsuz devam etmeyi kararlaştırdılar. Derhal kılavuzların parası ödendi ve geri dönmelerine izin verildi. Silahlar ve malzemeler tam eşit olarak paylaşıldıktan sonra uygun bir geçit aramak üzere yollarına devam ettiler...

Kısa bir araştırmadan sonra, vadinin yukarı taraflarında, katırların geçmesine imkan olmayan, çok dar bir yol buldular. İki saatlik yorucu bir yürüyüşten sonra da Antuco Geçidi'ne ulaştılar.

Son deprem bütün yolları, geçitleri altüst etmişti. Yönlerini tayin edebilecek hiçbir işaret yoktu. Paganell'in ifadesine göre o anda bin beş yüz metre yükseklikte bulunuyorlardı. Zamandan kazanmak için bütün gece yürüdüler. Yolcular sabaha karşı saat beşte yorgun ve bitkin bir halde durdular. Ağaçlı bölgenin sınırına ulaşmışlardı. Kısa bir dinlenmeden sonra yollarına devam ettiler. Yolculuğun en tehlikeli kısmı başlamıştı. Büyük çatlaklara dikkat ederek yürümek gerekliydi. Arada sırada cılız bitkilere rastlanıyordu. Fakat dört yüz, beş yüz metre daha ileride bunlar da tamamen kayboldu. Önlerinde buzlaşmış, kırıç ve sarp bir arazi uzanıyordu.

Deniz seviyesinden üç bin beş yüz metre yukarıda yemek için mola verdikleri zaman saat sekiz olmuştu. Kısa bir süre dinlendikten sonra yürüyüşe devam ettiler. Saat ikiye doğru zirveye ulaştılar. Önlerinde buzlaşmış, karlarla örtülü dümdüz bir arazi göz alabildiğine uzanıyordu. Burası bir çölden farksızdı. Hava kuru, gökyüzü çig mavi renkteydi. Bu yükseklikte yağmur yağmasına olanak yoktu. Su buharları kar veya dolu taneleri halinde yeryüzüne düşerdi.

Bu arada Robert'in yorgunluktan adaleleri katılaşmış, bir adım daha atacak hali kalmamıştı. Durmadan tırmanıyorlar, yükseliyorlardı. Yükseklik çoğaldıkça da havadaki oksijen azalması sebebiyle «püna» denilen rahatsızlık kendini şiddetle hissettiriyordu. Çoğunun diş etleri ve dudakları kanıyordu. Ayrıca güneş ışınlarının kar ve buz tabakalarına çarparak yansması sebebiyle gözleri yoruluyor, ağrıyordu. Dağcıların çok iyi bildikleri ve korktukları baş dönmesi onları şiddetle rahatsız ediyordu. Sonunda ekiple herkes birer birer yere yuvarlanmaya başladı.

Lord Glenarvan artık sonlarının geldiğine inandığı bir sırada Mac Nabbs, yüz metre kadar ilerde beyaz bir tümseği göstererek, sakın bir sesle :

«Kulübe!» dedi.

Kulübe karla örtülmüş durumda olduğu için, kayalardan ayırılması çok zordu. Mac Nabbs'dan başkası olsa bu kulübenin asla farkına varamazdı. Fakat cesaret ve dikkatini kaybetmemiş olan adam arkadaşlarının hayatını kurtaracak olan bu keşfi kolaylıkla yapmıştı.

Wilson'la Mulrady, yarım saatlik bir çalışmadan sonra, kulübeyi örten karları temizlediler. Kapı görünür görünmez hepsi bitkin bir halde içeri daldılar.

Kulübe, yerliler tarafından kocaman bir kayanın yanına yapılmıştı. Kapıdan da başka deliği yoktu. Boyu eni ve yüksekliği dört metreydi. Bir köşede büyük bir ocak göze çarpıyordu. Ekiptekiler geceyi kulübede geçirdikten sonra ertesi gün dinlenmiş olarak yollarına devam edebileceklerdi.

Kısa bir dinlenmeden sonra Lord Glenarvan, Paganel ve Wilson dışarı çıktılar. Etrafta ağaç ve çalı gö-

r nm yordu. Uzun araştırmadan sonra, kayaların üstüne yapışmış yosunlar gördüler. Bunlardan m kemmell yakıt olurdu. Onlardan mümkün olduğu kadar çok topladılar. Ayrıca cılız bir bitkinin köklerine de rastladılar. Bunlardan da kucak kucak toplayarak kulübeye taşdılar. Yosunlar ve kökler zorlukla ateş alıp yanıyordu. Sıcak bir yemek yediler, üzerine birer bardak sıcak kahve içtiler. Yürekleri kuvvetlenmiş, kaybolan cesaretlerine tekrar kavuşmuşlardı.

Yemekten sonra, uykuya dalacakları sırada dışardan gürültüler duyulmağa başladı. Bu gürültü, toplu bir şekilde bağrışan hayvanların sesleriydi. Üstelik gittikçe kulübeye doğru yaklaşıyordu. Yolcular hep birlikte dışarı fırladılar. Karanlığın içinden birdenbire fırlayan binlerce hayvan büyük bir sürü halinde çılgın gibi koşarak geçiyorlardı. Paganell gözlerini karanlığa dikmiş bakarken, ani bir darbeyle yana fırlatıldı. Aynı anda bir tüfek sesi duyuldu. Nişan almadan ateş eden Mac Nabbs, bir iki adım ileride bir hayvanın yere yuvarlandığını hissetti. Büyük sürü geçip gitmişti. Vurulan hayvanı hep birlikte s r kleterek, kulübeye götürdüler. Bu ufak başlı, ince vücutlu, kısa ve parlak tüylü bir hayvandı. Paganell, hayvanı görür görmez : «Güney Amerika laması» dedi.

Bir süre hayvanların niçin çılgın gibi koştuklarına dair tartışmalarda bulundular. Fakat hiçbir sonuca varamayarak, uyumaya karar verdiler. Fakat gözlerine bir türlü uyku girmiyordu.

İçlerinde bir felaketin yaklaşmakta olduğuna dair kuvvetli bir his vardı. Bu sırada çok uzaklardan ve derinden gök gürültüsüne benzeyen sesler duyuldu. Aradan birkaç dakika geçmeden kulakları sağır eden  atırtılarla birlikte her taraf sallanmağa başladı. Yolcuların hepsi de ayağa fırlamıştı. Aynı anda ku-

lûbe şiddetle sarsıldı. Duvarlar iki yana devrildi, kendilerini açıkta buldular. Karmakarışık bir halde yere yuvarlanmışlardı. Vücutlarının altındaki toprak, hızla aşağıya doğru kayıyor, onları da beraberinde sürükliyordu.

Günün ilk ışıklarıyla birlikte gördükleri manzara tüyler ürperticiydi. Bir saniye önce gökyüzüne doğru sivrilmiş bir dağ bir saniye sonra kaybolmuştu. Dümdüz görünen bir yerde birdenbire kocaman bir kaya beliriveriyordu. Paganel :

«Deprem oluyor!» diye bağırdı.

Evet! Bu, buralarda rastlanan depremlerden biriydi. Kaçmalarına kurtulmalarına olanak yoktu. Yapılacak en akıllıca iş yattıkları yerde, mümkün olduğu kadar sağlam bir cisme tutunabilmektir. Şimdilik en korkulacak an bu müthiş kaymanın duracağı andı. Az sonra birdenbire kulakları sağır eden bir gürültüyle kayma durdu. Hepsi müthiş bir kuvvetle ileriye doğru karışık bir halde savruldular.

İlk olarak ayağa Nabbs kalktı. Gözleriyle arkadaşlarını aradı. Hepsi sağa sola savrulmuşlar, yerde yatıyorlardı. Adam hepsini teker teker saydı. Tam altı kişiydiler. Aralarında Robert Grant yoktu.

Mac Nabbs'ın yardımlarıyla kendilerine gelen Lord Glenarvan ve arkadaşları kısa bir baygınlık geçirmişlerdi. Aralarında yaralı yoktu. Eşsiz bir süratle bir gece içinde, Arjantin ovalarının sınırına kadar inmişlerdi. Robert Grant da kaybolmamış olsaydı, gördükleri eşsiz tabiat olayından duydukları sevinç sonsuz olacaktı.

Kendilerine gelir gelmez, hep birlikte çocuğu aramaya başladılar. Herkes sırayla «Robert! Robert.» diye seslendi. Fakat bir cevap alınamadı. Öğleye doğru araştırmalara ara verdiler. Vadi yemyeşil ağaçlarla

doluydu. Bunlardan birisinin altını seçerek kamp kurdular. Yemekten sonra tekrar araştırmalara başladılar. Ümitlerinin kırıldığı bir sırada dağın yukarı taraflarından bir akbaba belirdi. Dev kuş vadinin orta yerinde geniş daireler çizmeğe başladı. Lord Glenarvan ve arkadaşları akbabayı görmüşler, uçuşunu gözleriyle takip etmişlerdi. İçlerinde kuvvetli bir his, Robert'in orada olduğunu söylüyordu. Bütün güçleriyle o tarafa doğru koşmağa başladılar. Daha elli metre gitmeden akbabanın bir kayanın gerisinde kaybolduğunu ve hızla havalandığını gördüler. Pençesinde ağır bir şey taşıyordu. Bu taşıdığı şey Robert'den başkası değildi.

Mac Nabbs hemen silahını omuzladı. Tam tetiğe dokunacağı sırada uzakta patlayan bir silah sesi duyuldu. Elli metre kadar havalanmış olan dev kuş bir an havada hareketsiz kaldı. Sonra ağır ağır yere doğru düşmeğe başladı. Kuşun kocaman kanatları sanki bir paraşüt vazifesi görüyordu.

Lord Glenarvan'la arkadaşları kuşun düşeceği yeri kestirerek oraya koştular. Yanına ulaştıkları zaman dev akbaba cansız olarak yerde yatıyordu. Güçlülükle kuşu yana çektiler. Robert'i altından çıkardılar. Hemen çocuğun yüzüne su serptiler. Robert gözlerini açınca anlamayan bakışlarla etrafına bakındı. Sonra tamamen kendine gelerek, Lord Glenarvan'a baktı ve:

«Babacığım!» diye fısıldadı.

Bu kelimeyle Lord Glenarvan'ı ikinci bir -baba olarak benimsemiş olduğunu gösteriyordu.

Acaba akbabaya kim ateş etmiş olabilirdi? İçlerinden hiçbiri ateş etmediğine göre, dev akbabayı ki-

min vurduğu gerçekten merak edilecek bir konuydu? Bu konuyu ilk ele alan Mac Nabbs oldu.

Elli adım ilderde iri cüsseli bir yerli duruyordu. Uzun bir tüfeği namlusundan tutmuş onlara bakıyordu. Boyu iki metre kadar vardı. Omuzları geniş, saçları uzundu. Yüzünü çeşitli renklerle boyamıştı. Mac Nabbs yerliyi görür görmez Lord Glenarvan'a gösterdi. Hep birlikte Robert'in kurtarıcısına doğru yürüdüler. Lord Glenarvan adamın elini minnettarlıkla sıktı. Diğerleri de onu takip ettiler. Yerli çeşitli dillerde bir şeyler anlatmak istedi. Fakat yolcular yerlinin söylediklerinden bir şey anlamadılar. Yerli tekrar lisan değiştirdi. Adamın söylediklerinden gene bir şey anlamadılar. Lord Glenarvan, yerlinin İspanyolca konuştuğunu sezmiş ve Paganel'in seyahat boyunca bu lisanı öğrenmeğe çalıştığı halde niçin cevap vermediğine hayret etmişti. Bu yüzden Lord Glenarvan, Paganel'e :

«Adam İspanyolca konuşuyor, niçin cevap vermiyorsun?» diye sordu. «Gemide İspanyol dilini öğrenmeğe çalıştığınızı biliyorum. Haydi onunla birkaç kelime konuşmayı deneyin.»

«Fakat ben gemide İspanyolca değil Portekizce çalışıyordum. Fakat bu iki dil birbirlerine çok benzer. Bu adamla anlaşmağa çalışacağım...»

Az sonra Paganel el kol hareketleriyle konuşmağa çabaladı. Sonunda da anlaşmayı başardı. Yerliden duyduklarını kısaca arkadaşlarına açıkladı: Adı Thalcave olan bu yerli hayatını kılavuzluk etmekle kazanıyordu. Kendilerini doğuya götürebileceğini söylüyor, yakın bir yerli köyünde at ve malzeme bulacağına inanıyordu.

Robert Grant, henüz yürüyemediği için, bir dere-nin kıyısında kamp kurup iki gün dinlenmeyi karar-

laştırdılar. Kamp yerinden iki saat uzakta bulunan yerli köyünden yedi at, yiyecek ve su kabı satın aldıktan sonra 2 Ekimde doğuya doğru yola çıktılar.

Kılavuzun Thaouka adlı atı çok güzel bir hayvandı. Eğerinin her iki yanından meşin bir koruna içinde uzun namlulu bir karabine, bir bola ve bir lasso sarkıyordu. Bola her ucunda bir ağır yuvarlak bulunan ucu uzun meşin, daha kalın meşin sapa bağlı olan bir silahtı. Bu silah genellikle insanlara veya büyük hayvanlara karşı kullanılıyordu. Lasso, çok değişik bir aletti. Bir ucu, atanın sol elinde sıkıca duruyor, kaygan bir ilmik bulunan diğer ucu sağ elle ile riye savruluyordu.

O gün, saat altıda Neuquem ırmağının kıyısında konakladılar. Yemeklerini yedikten hemen sonra derin bir uykuya daldılar.

Ertesi gün, hiçbir olay olmadı. Tatlı bir meyille ovalara doğru süratle ilerliyorlardı. Güneş batarken konakladıkları sırada Thalcave endişeyle ufka baktı. Paganel'e bazı şeyler söyledi. Coğrafya bilgini Lord Glenarvan'a :

«Ufuktaki şu ince siyah bulut çizgisini görüyor musun?» dedi. «Bu, burada sık sık esen bir kasırganın dolaşmakta olduğuna işarettir.»

Kılavuz yanılmamıştı. Çünkü birkaç saat sonra ortalığı alt üst eden kuvvetli bir kasırga esmeğe başladı. Sığınacak bir yerleri olmadığı için, atları yere yatırıp yanlarına uzandılar. Kasırga üç saat devam ettikten sonra, batıya doğru uzaklaştı. Yolcular da derin bir uykuya dalabildiler.

Ertesi sabah uyanınca tekrar yollarına devam ettiler. O gün karşılarına Mendoza'ya giden en önemli bir yol çıkınca Paganel daima doğuya gideceklerini söyledi. Kılavuz bir şey anlamamıştı. Mendoza'ya git-

mek istemeyen bu yolcular acaba nereye gitmeyi düşünüyorlardı. Sürekli doğuya yürünürse, herhangi bir şehre rastlamak olanaksızdı. Bunu çok iyi bilen Thalcave'a, yolcularının amacını anlatmak gerekiyordu. Lord Glenarvan'la bu konuyu konuşan Paganel, Thalcave'a yolculuklarının amacını anlatmağa karar verdi.

Toprağın üstüne Güney Amerika haritasını çizdikten sonra, Glasgow'daki köpek balığı avından başlayarak Kaptan Grant'ın macerasını sonuna kadar anlattı. Paganel yarım saat kadar konuştu. Söyleyecek bir şeyi kalmayınca, susup adamın yüzüne baktı.

Thalcave, bir süre gözlerini toprağa dikip sustu. Sonra :

«Siz bir esir arıyorsunuz değil mi?» diye sordu. «Bir süre önce, Avrupalı bir esirden söz edildiğini duydum.»

«Bu Avrupalı kimin elinde, biliyor musun?»

«Poyüş kabilesinin reisi Kalfukura'nın elinde...»

Paganel, duyduklarını arkadaşlarına anlatınca, Robert, üzgün bir sesle :

«Babamı kurtarmalıyız!» diye bağırdı.

Thalcave, Robert'in esirin oğlu olduğunu öğrenince, gözleri şefkat ve sevgiyle parladı. Robert'i atından alıp, havaya kaldırdı, yüzüne dikkatle baktı.

Paganel :

«Bu esiri Kalfukura'nın elinden kurtarabilir miyiz?» diye sordu.

«Kalfukura çok tehlikeli bir adamdır!» diye cevap verdi. «Ama yine de esiri kurtarabiliriz. Zaten Reis Kalfukura'nın kabilesi bu yol üzerinde bulunuyor.»

Bu sözleri duyan Paganel, aceleyle tercüme etti. Yerlinin sözettiği esir Kaptan Grant'tan başkası olamazdı. Fakat yerli bir tek esirden bahsediyordu.

Ama diğler iki kiři bařka kabilenin eline dūřmūř olabildi. Lord Glenarvan derhal hareket emrini verdi. Bir an önce, Kolorado nehrine ulařmaları gerekiyordu.

Olaysız geçen bir yolculuktan sonra 26 ekim akşamı nehrin kıyısına ulaştılar. Hemen orada kamp kurup, yemeklerini hazırlamaya koyuldular.

Ertesi sabah řafakla beraber yola ktılar. Dūmdūz vada hızla ilerliyorlardı. Atların ayakları arasından dūnyanın en tehlikeli engerek yılanları sağı sola kaçıyorlardı. Hava kararırken terkedilmiş bir kulūbede konakladılar.

Ertesi gūn hava çok sıcaıktı. Gölge yapacak cinsden bir ağı da yoktu. Doğıya doğıru yūrdūke de bitkilerin cinsleri değıřiyordu. Sararmağıya yūz tutmuş otların arasından dev dikenler fıřkırmıřtı. Ovada ne bir dere, ne de bir kuyu grūnmūyordu. Burası bir çölden farksızdı. Çok geçmeden atların susadıkları anlařıldı. Deri tulumlar içindeki sular bitmek ūzereydi. Kılavuz, Salinas Glū'ne kadar su bulunamayacağını sylūyordu. Atların susuzluktan yūrūyecek halleri kalmamıřtı. İřte tam bu sırada uzakta būyūk bir toz belirdi. Hemen atlardan inip, fundalıkların gerisine gizlendiler. Kılavuz bunların yağımacı yerliler olduğunu söyledi. Toz bulutunu havalandıran atlı grubu yūz adım ilerde durdu. On kiřiydiler. Glenarvan'la arkadařları tehlike geçince tekrar yollarına devam ettiler. Sekiz saatlik bir yolculuktan sonra Salinas Glū'ne geldiler. Son kuvvetlerini harcayarak gle ulařtılar. Fakat oraya gelince būyūk bir hayal kırıklığına uğradılar. Glde bir damla dahi su yoktu. Gl kurumıřtu.

Gölün kıyısında terkedilmiş bir yerli çadırında kamp kurunca durumu bir kere daha gözden geçirdiler. Thalcave grubun ikiye ayrılmasını öneriyordu. Atları yorgun ve susuz olanlar 37'inci enlem derecesinde ilerlerken, az yorgun ve az susuzluk hissedenler, aynı yol üzerinde San Lucas gölüne hızla gideceklerdi. Orada su varsa durup bekleyeceklerdi. Yoksa geri dönüp durumu diğerlerine bildireceklerdi.

Lord Glenarvan bu planı beğenmedi. Öncü olarak Thalcave'la birlikte gideceğini söyledi. Robert de öncü ekibine katılmak isteyince, Glenarvan bunu memnuniyetle kabul etti. O konuşmadan sonra, uykuya daldılar. Rüyalarında ırmaklar, dereler buzlu sular gördüler.

Ertesi sabah Glenarvan, Robert ve Thalcave, atlarına son kalan suyu da içirdikten sonra yola çıktılar.

Uzun bir süre ilerlediler. Çok geçmeden ufukta yeşillikler arasında pırıl pırıl parlayan ince bir çizgi belirdi. Thalcave, çizgiyi işaret ederek San Lucas gölünün görüldüğünü anlatmak istedi. Atlar da suyun kokusunu almış gibi son bir gayretle ileri atıldılar. Kısa bir zamanda San Lucas gölüne dökülen Guami-ni nehrine ulaştılar ve yarı bellerine kadar suya girdiler.

Nehrin sularından kana kana içtikten sonra kendilerine gelebildiler ve kamp kuracak bir yer aramağa başladılar. Çok geçmeden terkedilmiş bir yerli kulübesi buldular. Burada biraz dinlendikten sonra civarda avlandılar. Böylece yorgun ve aç gelen arkadaşlarına taze et sağlamış oluyorlardı.

Kulübenin önünde kocaman bir ateş yakarak, etleri kızarttılar ve kendilerine güzel bir ziyafet çektiler. Karınlarını doyurduktan sonra kulübenin içinde-

ki kuru otların üzerine uzanıp, derin bir uykuya daldılar.

Gece yarısına doğru Thalcave uyandı. Gözleri yarı açık etrafı dinlemeğe başladı. Etrafta hiçbir ses duyulmuyordu. Bu sırada Thaouka başını ileri doğru uzatarak acı acı kişnedi. Bu tehlikenin çok yaklaşmış olduğuna işaretti.

Thalcave gözlerini ovaya dikip, dikkatle baktı ve fundalıkların dibinde belirsiz gölgelerin kımıldadığını farkettili. Çok geçmeden köpek havlamasıyla ulumağa benzeyen sesler bütün pampayı kapladı. Thalcave, gölgelerden birisine nişan alıp tetiğe dokundu. Tüfeğin sesine yüzlerce uluma cevap verdi. Glenarvan'la Robert de uyanarak, silahlarını kapmışlardı. Kılavuza İspanyolca ne olduğunu sorunca adam :

«Aguaras!» dedi.

Glenarvan adamın ne demek istediğini anlamıştı. Aguara pampalarda yaşayan kırmızı renkli kurtlardı. Bunların boyları köpek büyüklüğünde olup, başları tilkininkiler kadardı. Gündüzleri uyurlar, geceleri avlanırlardı. Pampaların en korkunç ve yırtıcı hayvanlarından biriydiler. Sürü halinde oldukları zaman, koskoca bir koyun ya da sığır sürüsünü bir gecede yok edebilirlerdi.

Glenarvan seslerin çokluğundan büyük bir sürünün yaklaşmakta olduğunu anlamıştı. Büyük bir tehlikeyle karşı karşıyaydılar. Atlar da uyanmış, acı acı kişniyorlardı. Çok yakına gelen bir kurt, Thalcave'in tüfeğinden çıkan kurşunla yere yuvarlandı. Diğerleri çemberi biraz genişlettiler ve kulübeden yüz adım ilerde durdular. Bu fırsattan yararlanan Thalcave, bir yığın odunu sönmek üzere olan ateşin üstüne yığıdı, alevleri canlandırdı. Bu arada Glenarvan, birkaç cüretkar kurdu kurşunlarıyla cansız yere sermişti.

Cephaneleri de yavaş yavaş azalmaktaydı. Ateşi devam ettirmek de ayrı bir sorundu. Ellerindeki odun gittikçe azalıyordu. Thalcave, Glenarvan'a güneş doğuncaya kadar dayanmak zorunda olduklarını anlatmıştı. Fakat nasıl dayanacaklardı?

Sabaha iki saat kala her birinin tüfeginde beş kurşun, ateşe atacak ancak bir kucak odun vardı. Kurtlar da kulübeye iyice yaklaşmışlardı. İçlerinden en cesaretlisi alevlerin yanına kadar gelince Thalcave, bıçağını hayvanın vücuduna saplayarak, yere serdi.

Çok geçmeden kurşunları bütünüyle bitmişti. Bu arada kurtlar çemberi tekrar genişletmişlerdi. Az sonra Robert sevinçle :

«Kurtlar uzaklaşıyorlar!» diye bağırdı.

Thalcave, çocuğa bu hayvanların avlarını kolay kolay bırakmayacaklarını söyleyemedi. Az sonra kurtların sesleri, kulübenin arkasından ve iki yanından duyulmağa başladı. Biraz sonra da sivri ve keskin tırnaklarının kulübenin tahta kaplamalarını zorladığı duyuldu.

Thalcave, soluyarak kulübenin içinde dolaşüyor, bir kurtuluş çaresi arıyordu. Sonunda, Thaouka'nın önünde durdu ve atı eğerlemeğe başladı. Hareketleri son derece sakindi. Atının hızına güvenen Thalcave, kurtları peşinden sürüklemek suretiyle kendini feda etmeğe hazırlanıyordu. Glenarvan beraber gitmelerini söyleyince, adam yarım yamalak İspanyolcasıyla :

«Thaouka iyi at!» diye cevap verdi. «Onlar fena at! Korkarlar!»

Thalcave bunları söylerken, Robert birden ileriye fırlayarak. Thaouka'nın sırtına atladı ve hızla kulübeden dışarı çıktı. Aynı anda kurtlar uluyarak Ro-

bert'in peşine takıldılar. İki adam ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Lord'un üzüntüsünü gören Thalcave :

«Thaouka iyi at!» dedi. «Çocuk cesur, at onu korur!»

Glenarvan, Thalcave'in bu teselli verici sözlerine rağmen deli gibi kulübenin içinde dolaşüyor, kendi kendine söyleniyordu. Üzüntü ve ümitsizlik içinde, saat dörde doğru ufuk ağardı. Günün ilk, ışıkları belirdiği zaman Thalcave :

«Gidiyoruz!» dedi.

İki adam atlarına binip yola çıktılar. Bir saat bu şekilde yol aldıktan sonra, uzaktan silah sesleri işittiler. Glenarvan sevinçle :

«Bizimkiler!» diye bağırdı.

Başlarını seslerin geldiği tarafa çevirdiler. Birkaç dakika sonra ağaçların altında arkadaşlarını gördüler. Robert'le Thaouka da aralarındaydı. Glenarvan Robert'in yaşadığını görünce sevgi ile ona sarıldı.

Guamini nehri kıyısında bir süre dinlendikten sonra, tekrar hareket ettiler. Yolculuk uygun şartlar içinde devam ediyordu. Thalcave sık sık duruyor, ufku gözden geçiriyor, yüzünde şiddetli bir merakın izleri farkediliyordu. Bu durum Glenarvan'la Paganel'in de dikkatini çekmişti. Çok geçmeden bunun sebebini öğrendiler : Thalcave, yerlilere rastlamadığı için hayret ediyordu.

Saat dörde doğru Tapalkuem dağının eteklerine ulaştılar ve uygun bir yerde kamp kurdular. Ertesi gün bu dağı aşmak çok kolay olacaktı.

Öyle üzeri, geniş bir ovada ilerlemeğe başladılar. Thalcave, araziyi gözden geçirdi. Yakın zamanda ver-

lilerin orada yaşamış olduklarına dair hiçbir ize rastlamadı. Kaptan Grant'ı bulmak için mutlaka yerlileri bulmaları gerekiyordu. İkinciye doğru terkedilmiş bir kalenin yanından geçtiler. Biraz sonra da Avrupalıların çiftliklerine yaklaştıklarını haber veren ilk işaretlere rastladılar.

Çok geçmeden Tandil dağının eteklerine ulaştılar. Bir saat sonra da bir vadinin dibinde inşa edilmiş olan Tandil kasabasına vardılar. Kasaba kalın duvarlarla çevrilmişti. Burası Endependans kalesiydi. Endependans kalesi kasabayı, yerlilere karşı korumak için kurulmuştu.

Glenarvan'la arkadaşları atlarını otele bıraktıktan sonra garnizona geldiler. Geniş bir bahçede askerler talim yapıyorlardı. Bunların arasında küçük yaşta çocuklar da vardı. Askerlerden birisi garnizona yabancıların geldiğini haber verince, kumandan onları karşıladı.

Bu elli yaşlarında, sağlam yapılı, kocaman bıyıklı, kırçıl saçlı bir adamdı. Glenarvan'la arkadaşlarının ellerini sıktıktan sonra, kumandanlık odasına davet etti. Glenarvan'la Paganel, uzun uzun kumandanla sohbete daldı. Sonunda şu bilgiyi aldılar :

Paraguaylılarla Buones Aires'liler arasında çıkan savaş sebebiyle yerliler kuzeyde toplanmış, fırsattan yararlanarak Avrupalıları arkadan vuruyorlar, kasabaları yağma ediyorlardı. Bütün yerli kabileler bu yağmaya katılmış bulunuyordu. Bu cevaptan sonra Glenarvan kumandana :

•Yerlilere esir düşmüş Avrupalılardan sözedildiğini duymuş muydunuz?• diye sordu.

Kumandan : •

•Evet, beş altı sene önce böyle bir olaydan sözedildiğini duymuştum.• dedi.

«Fakat aradan beş altı sene geçmiş olamaz. Britannia iki sene önce batmış ve üç Avrupalı yerlilerin eline düşmüştü.»

«Ben biri Fransız biri İtalyan olmak üzere iki Avrupalının esir edildiğini duymuştum. İtalyan öldürüldü. Ama Fransızın birkaç sene sonra kaçıp kurtulduğunu duymuştuk.»

Paganel :

«Şimdi herşeyi anlıyorum!» dedi. «Senelerce önce böyle bir olay olduğunu ben de duymuştum. Bugüne kadar yalnız iz kovaladık. Thalcave'in bize söylediği Avrupalı kaptan Grant değil. Meslekdaşlarımdan bir Fransızdır. Arkadaşı ile birlikte yerliler tarafından öldürülmüştür.»

Glenarvan canı sıkılmış bir ifadeyle kılavuzun yüzüne bakıyordu. Thalcave de yanlış bir iz kovalanmasına sebep olduğu için üzgündü. Öğrenilen bu bilgilerden sonra, Endepandans kalesinde yapılacak başka bir işleri kalmamıştı. Kumandana teşekkür ettikten sonra oradan ayrıldılar.

Glenarvan'la arkadaşları için Güney Amerika'yı terketmekten başka yapılacak bir iş kalmamıştı. Şişeden çıkan mesaj Kaptan Grant'ı bulmalarını sağlayamadığına göre, İskoçya'ya dönmekten başka çareleri yoktu.

Bu başarısızlıktan en çok Robert etkilenmişti. Hiç kimseyle konuşmuyor, buğulu bakışlarını herkesten kaçıırıyordu.

Geriye dönüş kararı verildikten sonra, Glenarvan Duncan'la, bir an önce buluşmak için hemen yola çıkmayı uygun buldu. Glenarvan, aksilikler hesaba ka-

tilmayacak olursa, bu mesafeyi dört günde katedebilirdi. Fakat Kaptan Grant'ı bulmadan Duncan'a dönmek kendisine çok acı geliyordu.

Öğleye doğru Okyanusa kadar uzanan geniş bir düzlükte ilerlemeğe başlamışlardı. Arazi az bir meyille denize doğru iniyordu. Sık sık irili ufaklı akarsulara rastlıyorlardı. O güne kadar çok iyi giden hava öğleden sonra bozmağa başlamıştı. Çeşitli yönlerden gelen siyah bulutlar, gökyüzünde toplanmışlardı.

Hava kararırken düzlüğün orta yerinde, bulutların altında konakladılar. Civarda, başlarını sokabilecekleri ne bir ağaç altı, ne de bir kaya kovuğu bulunuyordu. Yemeği yedikten sonra, tedirgin bir şekilde uykuya daldılar.

Ertesi gün erkenden yola çıktılar. Arazi alçaldıkça yer altı suları da kendini hissettirmeğe başladı. Toprağın her tarafından rutubet fışkırıyordu. Çok geçmeden göller bölgesine girdiler. Göller zinciri sık sık Glenarvan'la arkadaşlarının yollarını kesiyordu. Tehlikeli bir adım atmamak için çok dikkatli olmaları gerekiyordu.

Ünlü bir coğrafya bilgini olan Paganel de bu halle bir anlam veremiyordu. Sonunda Thalcave'a :

«Sürekli çoğalan bu rutubetin sebebi nedir?» diye sordu.

Yerli :

«Bilmiyorum!» diye cevap verdi. «Şimdiye kadar böyle bir şey görmemiştim. Bu durumda ne yapacağımızı bilemiyorum. Siz ne yapmamızı öneriyorsunuz?»

«En iyisi, mümkün olduğu kadar hızla ilerlemeliyiz...»

Paganel bu konuşmayı Glenarvan'a nakletti. Lord, bunları öğrenince, çok endişelendi. Saat ikiye doğru siyah bulutlar adamakıllı alçaldılar ve taşıdık-

ları suları pampanın üstüne boşaltıverdiler. Bu, tu-
fan gününü hatırlatan, müthiş bir yağmurdu. Kaça-
cak, saklanacak en ufak bir delik bile yoktu. Saatler-
ce yağmurun altında ilerlemek zorunda kaldılar. İlik-
lerine kadar ıslanmışlardı.

Bir süre sonra yağmur dindi. Fakat derin olma-
yan geniş göller meydana geldi. Paganel, bu bölge-
nin sularını Okyanusa boşaltan Grande ve Vivarota
nehirlerinin taşarak, birleşmek üzere olabileceklerini
düşündü. Bu takdirde, mümkün olduğu kadar hızla
kuzeye doğru ilerlemek gerekiyordu.

Çok geçmeden Thaouka'da asabi haller belirdi.
Sık sık başını güneye doğru çeviriyor, sonra kuzeye
doğru kaçmak için ileri atılıyordu. At acaba bir teh-
likeyi mi haber vermek istiyordu? İşte tam bu sırada
denizin yükselirken çıkardığı sese benzeyen, boğuk
bir gürültü devamlı olarak duyulmağa başladı. Kuş-
lar sürüler halinde kuzeye kaçışmaya başladı. Güney
ufuk pırıl pırıl parlayan kalın ve geniş bir çizgiyle
kaplanmıştı. Bu çizgi her geçen dakika, artan bir hız-
la büyüyor, yaklaşıyordu. Thalcave, büyük bir kor-
kuyla :

«Anda! Anda!» diye haykırdı. «La crus! La crus!..»

Paganel, bu sözleri arkadaşlarına tercüme etti :

«Sel baskını varmış! Acele ile kaçmamızı söylü-
yor!»

Ufku kaplayan, büyük bir dalga yolcuların an-
cak on kilometre uzağındaydı. Hızla kaçamayacak
olurlarsa, tonlarca ağırlıktaki su kitlesinin altında
kalıp ezilebilirlerdi. Sığ bir denizde yürüyor gibiydi-
ler. Glenarvan sık sık arkasına dönüp, bakıyor. su-
yun koşu atları hızıyla ilerlediğini görüyordu. Atla-
rın yürüyecek halleri kalmamıştı. Onlar da canları-
nın kaygısına düştükleri için, eşsiz bir gayret göste-

riyorlardı. Buna rağmen, hızlarını yeterli görmeyen sahipleri, karınlarını mahmuzluyorlar, daha hızlı gitmelerini sağlamaya çalışıyorlardı. Zavallı hayvanların karınları yara olmuş, kanları damla damla sulara akıyordu.

Bu mücadele on beş dakika devam etti. Daha sonra atlar akıntıyla sürüklenmeye başladılar. Bu sırada Mac Nabbs'ın sesi duyuldu :

«İleride büyük bir ağaç var! Oraya gitmeye çalışalım!»

Bu Arjantin'de yetişen dev bir ceviz ağacıydı. Aşağı yukarı bir buçuk kilometre uzakta, ufak bir ada gibi görünüyordu. Ağacı görünce, diğerleri de bütün güçlerini kullanarak atları o tarafa yöneltmeye çalıştılar. Bu sırada Tom Austin'in atı boğuk bir kişnemeyle sulara gömüldü ve kayboldu. İkinci kaptan ayaklarını üzengilerden güçlükle kurtararak, suyun üstüne çıkabildi. Aynı anda en aşağı on beş metre yükseklikteki büyük dalga, korkunç bir gürültüyle yolcuların üstüne kapandı. İnsanlar, hayvanlar, bir köpük yığını arasında görünmez oldular. Dalga geçtikten sonra, tekrar suyun üstüne çıktılar. İnsanlar arasında hiç bir kayıp yoktu. Fakat Thaouka dışında atların hepsi akıntıya kapılıp sürüklenmişlerdi.

En başta Mac Nabbs, büyük kulaçlar atarak, ağaca doğru ilerliyordu. Gemiciler de balık gibi yüzüyorlardı. Robert, Thaouka'nın eğerine yapışmıştı.

Ağaç yirmi kulaç uzaktaydı. Birkaç dakika içinde ağaca ulaştılar. Thaouka'dan ayrılan Thalcave, ilk olarak ağaca tırmandı ve arkadaşlarını kuvvetli kollarıyla yukarıya çekip aldı. Fakat Thaouka akıntıya kapılarak hızla ağaçtan uzaklaştı. Thalcave, atının sürüklendiğini görünce, derhal kendini suya atarak,

atının ardısına hızla yüzmeye başladı. Çok geçmeden de boynuna yapışıp, birlikte kuzeye doğru uzaklaştı.

Glenarvan'la arkadaşlarının sığındıkları ağaç yaprakları parlak, kalın ve yuvarlaktı. Boyu elli metreden daha fazlaydı. Genişliği iki metreydi. Birbirleriyle kucaklaşmış olan ince dallarla yapraklar, güneşe, yağmura ve rüzgâra karşı doğal bir sığınak meydana getirmişti.

Ağacın gövdesinin üst kısmı, birkaç kişinin rahatça dolaşabileceği genişlikteydi. Glenarvan'la arkadaşları ağacın üzerinde güvende sayılırlardı. Fakat git-tikçe yükselen sular, ağacı barınılmaz bir hale getirebilirdi

Glenarvan :

«Burası korunmak için güzel bir yer de, bizi kim besleyecek?» diye sordu.

Mac Nabbs, sakın bir sesle :

«Ben!» diye cevap verdi.

Bunu söyledikten sonra, çift taraflı deri heybesini Lorda uzattı. İçinde iki gün hepsine yetecek kadar yiyecek vardı. Karınları aç olduğu kadar, yorgun ve ıslaktılar. Bu sorunu da çözmeleri gerekiyordu. Paganel'in tavsiyesine uyarak, ağaçtan topladıkları dalları tutuşturdular. Ağacın o kısmı adamakıllı ıslak olduğu için, yangın tehlikesi yoktu. İyice ısınıp, elbiselerini kuruttular ve karınlarını doyurdular. Kendilerine geldikleri zaman yolculuğun başarısızlıkla sonuçlanmasının sebepleri üzerinde konuşmağa başladılar. Bunun mutlaka bir sebebi olmalıydı. Hiçbirinin gönlü geriye İskoçya'ya dönmeğe razı değildi. Geri dönmedikleri takdirde Kaptan Grant'ı nerede araya-

bileceklerdi. Mac Nabbs arařtırmalara devam edilmesi fikrindeydi. Glenarvan da aynı Őeyi dűőnűyordu. Glenarvan :

«Bu yolculuktaki başarı Őansımızı hesaplamamız gerekiyor.» dedi. «Mesajdaki bilgiye gűre Kaptan Grant, Cancas Patagonya'da olabilir...»

Mac Nabbs, Glenarvan'la aynı fikirde değildi. 37. enlem derecesinin boydan boya dolaşılırmasından yanaydı. Tom Austin'le gemiciler de binbaşıyı destekliyordu. Glenarvan :

«Kaptan Grant'ı bulmak için elimden geleni yapmağa hazırım.» dedi. «Şimdi soruyorum sizler Amerika'dan ayrılmak fikrinde misiniz?»

Glenarvan'ın bakıřları teker teker hepsinin yűzűnde dolařtı. Mac Nabbs, Tom Austin ve gemiciler, Kaptan Grant'ı bařka yerlerde aramayı dűőnűyorlardı. Bu kesin sonuçtan sonra Glenarvan, arkadařlarına :

«Herkes aynı dűőűncede olduđuna gűre, meselű 37. enlem dairesinin yeryűzűnde hangi noktalardan geçtiđini űğrenmemiz gerekiyor.» dedi. «Bunun için de dostumuz Paganel'in bilgisine műracaat etmek zorundayız...»

Paganel, o anda ağacın en űst dalına ıkımış, ufku incelemekteydi. Glenarvan onu aşağıya çağırdı.

«37. enlem dairesinin yeryűzűndeki hangi kara parçalarını kestiđini űğrenmek istiyoruz!» dedi.

«37. enlem dairesi Amerika'dan ayrıldıktan sonra űncelikle Atlas Okyanusundan geçer. Sonra Tristan da Cunha adalarını keser. Uműt Burnu'nun 2 derece ařađısından geçerek, Hint Okyanusu'na ikiye bűler. Asterdam takım adalarından Saint-Pierre adasının çok yakınından geçtikten sonra Avustralya'da

Victorya eyaletini boylu boyunca aşar, Avustralya'dan çıkar ve...»

Paganel, son cümlesini tamamlamadı. Yarım kalan bu konuşmayı uzunca bir sessizlik izledi. Az sonra ağacın tepesinde korkunç bir feryat yükseldi. Wilson'la Mulrady, yerlerinden fırlamışlardı. Paganel'in imdadına koşmak üzere yukarı tırmanmağa başladıkları sırada bilginin incecik vücudu yaprakların arasından göründü. Köpürerek akmakta olan suya düşmek üzereyken, Mac Nabbs, Paganel'i tuttu. Bilgin, heyecanlı bir sesle binbaşıya teşekkür ettikten sonra :

«Hayatımın en korkunç, en affedilmeyecek dalgınlığıyla karşı karşıya kalmış bulunuyorsunuz!» diye bağırdı. «Hepimiz yanıldık ve hâlâ da yanılmaktayız. Kaptan Grant'ın mesajını yanlış bir şekilde okuduk...»
Glenarvan heyecanla :

«Ne demek istiyorsunuz?» dedi. «Anlatın!..»

Paganel, kısa bir sessizlikten sonra :

«Sorularınıza cevap verirken «Avustralya» kelimesi kafama takıldı.» dedi. «Mesajdaki «austral» kelimesini «Güney yarımküresi» anlamında yorumladınız. Ben de bu yanlışlığa uymuş bulundum. Aslında, bu kelimenin sonundan iki harf silinerek, anlam değişikliğine sebep olmuştu. Kelimenin anlamı Avustralya'dır...»

Glenarvan omuzlarını silkerek :

«İmkansız bir şey bu!» dedi. «Buna göre Kaptan Grant'ın Avustralya'da bulunduğunu kabul etmemiz gerekiyor. Halbuki bunun aksini düşündürecek sebepler var. Avustralya yerlilerine hiçbir zaman «indien» denmez. «indigenes» denir.»

Paganel sakın bir sesle :

«Mesajda «indiens» veya «indigenes» yoktu.» diye cevap verdi. «Sadece «indi» sözcüğü vardı. Siz bu yarım sözcüğü «indiens» olarak kabul ettiniz. Biz bu kelimeye «indigenes» diyebiliriz.»

Glenarvan, son bir direniş olarak :

«Öyleyse mesajdaki Patagonya sözcüğümü ne biçimde açıklayacaksınız?» demek zorunda kaldı.

Paganel bu itiraza da cevap hazırlamıştı :

«İşte bir yanılma daha.» dedi. «Mesajda sadece «anoine» sözcüğü okunuyordu. Siz mesajı okurken sözcüğün başına «pat» ilave ederek «patagonya» anlamını çıkardınız. Halbuki bunu olduğu gibi kabul edersek, Kaptan Grant'ı Patagonya'da aramakla ne kadar hata ettiğimizi anlarsınız.»

Glenarvan buna karşı çıkamadı. Fakat şu soruyu sormaktan kendini alamadı :

«Pekala size göre mesajı nasıl okumamız gerekiyor?»

Paganel, cebinden mesajın Fransızca kopyasını çıkararak, şu biçimde okudu :

«7 Haziran 1862'de Glaskow limanına bağlı üç direkli Britannia, uzun ıstıraplı bir mücadeleden sonra Avustralya sahillerinde battı. Kaptan Grant ve iki gemici karaya çıktılar. Korkunç yerlilere esir düştüler. Bu vesikayı... derece boylam dairesiyle 37°11 enlem dairesinde denize attılar. Yardım gönderilmezse hayatları tehlikededir.»

Glenarvan'ın birdenbire gözleri parladı. Memnun bir tavırla :

«Dostumuz Paganel'in düşüncelerine ben de katılıyorum!» dedi. «Hedefimiz Avustralya olacaktır! Tanrı yardımcımız olsun!»

Başta Robert olmak üzere, hepsinin gözlerinde bir ümit ışığı belirmişti. Bu konuda bir süre daha konuştuktan sonra, ağacın geniş dallarında derin bir uykuya daldılar.

Geceyarısı korkunç bir gök gürültüsüyle uyandılar. Glenarvan endişeyle gökyüzüne baktı. Müthiş bir fırtına patlamak üzereydi. Az sonra, bardaktan boşanırcasına yağmur yağmağa başladı. Arkasından da korkunç bir fırtına patladı. Sık yapraklar Glenarvan'la arkadaşlarını yağmur ve rüzgardan koruyamıyordu. Hepsi de şaşkın bir durumda, ne yapacaklarını bilemez haldeydiler. Bu şaşkınlık anında, beklenmedik bir olay oldu. Ağacın doğu yönündeki dallarından birine bir yıldırım düştü. Ağacın en büyük dallarından birisi alev alev yanmağa başladı. Glenarvan'la arkadaşları korkunç iki tehlike karşısındaydılar. İki ölüm tehlikesi arasında kalmışlardı. Aşağıda çılgın hızla akan su, yukarıda genişlemeğe başlayan korkunç bir yangın.

Bu sırada Wilson'un imdat sesleri duyulmaya başlandı. Adamcağız suya düşmüştü. Austin dallardan birine tutunarak arkadaşına elini uzattı, ağaca çıkmasına yardım etti. Wilson'un yüzünde ölçüsüz bir korkunun izleri vardı. Aşağıya bakarak :

«Timsahlar ağacın etrafını sarmışlar!» dedi.

Eğilip bakınca, hayvanların sert kabuklu sırtlarının alevlerin ışığında pırıl pırıl parladığını gördüler. Sel ve yangın felaketi yetmiyormuş gibi şimdi de karşılarına timsahlar çıkmıştı.

Kazazedeleri ölçüsüz bir umutsuzluk kaplamıştı. İşte tam bu sırada güneyden gelen, devamlı ve kor-

kunç bir gürültüyle, başlarını o tarafa çevirdiler. Yeni bir doğa olayıyla karşı karşıyaydılar. Büyük bir hortum, önüne gelen her şeyi çekip, gökyüzüne sürük-lüyerek, kuzeye doğru hızla ilerliyordu. Çok geçmeden sığındıkları ağaca kadar geldi ve dalların çatır-dadığını duydular. Birkaç saniye içinde dev ağacın kökleri topraktan söküldü ve müthiş bir çatırtıyla suya devrildi. Aynı anda, suya değen alevlerin cazırtı-sı duyuldu. Yangın böylece kendiliğinden sönmüş olu-yordu.

Hortumun etkisiyle timsahlar sağa sola savrulmuşlar, ortadan kaybolmuşlardı. Fakat içlerinden birisi ağacın civarında kalmayı başarmıştı. Ağzını açıp, kapayarak, ağacın etrafında dolaşıyordu. Eline kalın ve ağır bir dal geçiren Mulrady, bunu bütün gücüyle birkaç defa canavarın beline ve kafasına vurdu. Bel-kemiği çatırdayan canavar bir iki çırpınıştan sonra, köpüren suların arasında kayboldu.

Ağaç akıntının etkisiyle güneybatıdan, kuzeydoğuya doğru hızla ilerliyordu. Yağmur ve fırtına dinmişti. Şimşek de çıkmadığı için, koyu karanlık içinde etraflarını göremiyorlar, bu yolculuğun ne kadar süreceğini tahmin edemiyorlardı.

Yolculuk iki saat kadar devam etti. Tom Austin, uzun bir dalla sık sık suyun derinliğini ölçmeğe çalışıyordu. Sonunda derinliğin azaldığını müjdeledi. Az sonra Paganel :

«Toprak!» diye bağırdı.

Az sonra büyük ağaç bir sarsıntıyla hareketsiz kalmıştı. Kazazedeler sevinç çığlıklarıyla karaya atladılar. Tam bu sırada, çok iyi tanıdıkları bir ısıltık sesi duydular. Bu Thalcave'nin atını çağırmak için çağırdığı

ıslıktı. Çok geçmeden yakınlarda nal sesleri duyuldu ve sadık Patagonyalı karanlıkların arasından sıyrıldı.

Glenarvan'la arkadaşları da sadık yerliyi tekrar görmekten sonsuz bir sevinç duymuşlardı. Hepsı ayrı ayrı Patoganyalının elini sıktı.

Thalcave, kısa macerasını anlattı. Thaouka hem kendisini, hem de sahibini kurtarmıştı. Paganel de Kaptan Grant'ın mesajının aldığı son şekli açıkladı. Kılavuz Glenarvan'la arkadaşlarını kıyıya yakın bir kulübeye götürdü. Önünde büyük bir ateş yanıyordu. Kazazedeler ısınıp, elbiselerini kuruttuktan sonra, karınlarını doyurdular ve derin bir uykuya daldılar.

Ertesi sabah şafakla beraber yola çıktılar. İki günlük sıkı bir yürüyüşten sonra Atlas Okyanusu kıyılarına ulaştılar. Duncan, sahilten on kilometre uzakta ağır ağır geziniyordu. Thalcave, silahını ateşleyerek gemiye haber verdi. Duncan da top atışıyla buna cevap verdi ve hızla kıyıya yaklaşmağa başladı. Glenarvan'la arkadaşlarının Thalcave'den ayrılışı ve gemidekilerle buluşması çok heyecanlı oldu. Hepsinin gözleri yaşarmıştı. Sevgi gösterisi bittikten sonra, Lord Glenarvan Duncan'ın Avustralya'ya doğru yola çıkmasını emretti.

Mutlu bir rastlantıyla yola çıktıklarının ertesi günü Duncan, rüzgarı arkasına alarak, bir deniz kuşu gibi Atlas Okyanusu'nda uçmağa başladı.

John Mangles, Ümit Burnu'ndan kömür almayı düşünüyordu. Bu yüzden de 37. enlem dairesinden 2 derece ayırarak geminin burnunu hafifçe kuzeye doğru çevirdi. Altı günde, iki bin dört yüz kilometrelik yolu aştı ve 24 Kasım'da Kap şehri limanında demirledi.

Duncan 26 Kasım'da limandan demir aldı. Rüzgârlar Ümit Burnu'ndan ayrıldıktan sonra, uygun esmeğe başlamışlardı. Yolcular günlerini güvertede geçiriyorlar, güzel havadan yararlanmaya çalışıyorlardı.

6 Aralık günü sabahın erken saatlerinde Amaterdam Adası önünde demirlediler. Buranın nüfusu üç kişiden ibaretti. Bir Fransızla iki melez... Yolcular karaya çıkarak bu Fransızla tanıştılar. Kaptan Grant hakkında bilgi edinmeğe çalıştılar. İhtiyar Fransız, Britannia'nın oralara uğramadığını kesin bir dille ifade etti. Böyle bir gemiden sözedildiğini bile duymamıştı.

Duncan sabaha karşı saat üçte demir alıp yola çıktı. Amaterdam adasından ayrıldıktan iki gün sonra öğle saatlerinde John Mangles, geminin bulunduğu yeri hesapladı. Duncan, 113° 37 boylam dairesi üzerinde bulunuyordu. Bernouilli Burnu'yla aralarında dört günlük bir uzaklık vardı. Batı rüzgârları o güne kadar geminin hızla ilerlemesini sağlamıştı. Fakat iki günden beri rüzgâr derece derece hafifliyordu. 13 Aralıkta bütünüyle kesildi. Aynı günün gecesi Glenarvan, John Mangles'le bu konuyu konuştu. Kaptan :

«Havadaki bu sessizlik korkunç hava değişikliklerinin işaretidir.» dedi. «Zaten şu anda muson rüzgârlarının sınırında bulunuyoruz. Bu da yolculuğumuzun bir hayli uzamasına yol açacaktır...»

Glenarvan :

«Alnımıza yazılmışsa onu da göreceğiz.» dedi. «Elimizden bir şey gelmez. Birkaç günlük gecikme programımızda hiçbir değişiklik yapmaz...»

Jonh Mangles, endişeli bir sesle :

«İnşallah korkunç fırtınalardan birine tutulmayız!» dedi. «Havanın fenalaşacağını zannediyorum. Bundan Lady Helena'yla Mary'e söz etmeseniz daha iyi olur.»

Aynı günün gecesi Duncan, dev dalgalarla çatırdamağa sağa sola yalpalamağa başladı. Fırtına her an şiddetini arttırıyordu. Sabaha karşı makine daire-sinde feryatlar yükseldi : Uskur çalışmıyordu...

Kaptan durumu Glenarvan'a bildirdi. Makineler çalışmadığına göre yine yelkenlerden medet ummaktan başka çareleri kalmamıştı. Bunun için de rotayı değiştirip, rüzgârı en uygun açıdan yelkenlere almak gerekiyordu. Cesaret ve umudunu yitirmeyen kaptan bir saniyeyi bile boşa geçirmeden tayfalara gerekli emirleri verdi. Duncan, hızla kuzey-doğuya doğru ilerlemeğe başladı. Fırtınanın şafakla beraber hızını kaybedeceği umuluyordu, fakat günün ilk ışıklarıyla birlikte hafifleyeceğine, daha da şiddetlendi.

15 Aralığa kadar durumda hiçbir değişiklik olmadı. Duncan, hızla kuzey-doğuya doğru ilerliyordu. Geminin yönünü değiştirmek mümkün olmadığı için, Avustralya'nın batı sahillerine düşüp, mercan kayalarında parça parça olmak ihtimali her an biraz daha kuvvetleniyordu. Ne olursa olsun, açık denizlerden ayrılmamaları gerekiyordu.

Sonunda 15 Aralığı 16'ya bağlayan gece, saat on bire doğru karanlık bulutlar arasında çakan şimşek, John Mangles'le kaptanın, etrafı bir iki saniye görmelerini sağladı. Kara görünmüştü! Geminin rotasını değiştirmek olanaksızdı. John Mangles kaçınılmaz kazanın oluşu sırasında yolcuların güvertede bulunmalarını uygun bularak, hepsini kış üstünde topladı ve durumu açık bir dille ortaya koydu. Gemi hızla

karaya yaklaşmağa devam ediyordu. Kıyıya üç dört kilometre kala John Mangles :

«Denizin ortasında kum tepeleri fışkırmış!» diye konuştu. «Bu kum tepelerinden birinin üzerine oturmak çok kötü olacak... Dalgalar olmasaydı, fırtınadan korunmuş olan şu körfeze sokulur, gemiyi kurtarabilirdik...»

Bunları söyleyen John Mangles, derin derin düşünerek karanlık sulara bakıyordu. Birdenbire gözleri parlayarak, tayfalara :

«Yağ fıçılarını başüstüne getirin!» diye bağırdı. «Haydi çabuk, hepsinin kaçağını açın!. İkinci emrimi bekleyin!...»

Tayfalar birkaç dakika içinde fıçılarla fokyağını başüstü güvertesine taşıyarak ağızlarını açtılar. John Mangles'in sesi tekrar duyuldu :

«Fıçıları korkuluğa dayayıp, hepsini aynı anda dökmeğe hazırlanın! Ben emir vermeden suya bir damla bile yağ damlatmayacaksınız!..»

Tayfalar kaptanın ne yapmak istediğini anlamışlardı. Denizin yüzeyini kaplayan kalın bir yağ tabakasının dalgaları kısa bir süre için sakinleştirdiğini hepsi biliyordu.

John Mangles dümene geçerek idareyi eline aldı. Zamanı gelince, Duncan'a hafif bir dönüş yaptıırarak, körfezin ağzındaki dar kanala girdi ve aynı anda :

«Fıçıları boşaltın!» diye bağırdı!.

Denizin yüzünde kalın bir yağ tabakası meydana geldi. Bu tabakanın arasından kayan gemi, hiçbir yalpa yapmadan körfeze girdi. Geniş bir nefes alan John Mangles, geminin burnundan ve kıçından demir attırdı. Duncan, suları derin ve durgun körfezde hareketsiz bir halde kaldı.

Gemidekiler geceyi sakin ve rahat geçirdiler. Sabah ilk işleri nerede olduklarını tayin etmekte. Ertesi gün öğleyin John Mangles, hesaplarını yaptı ve yolculara durumu bildirdi: Duncan, Avustralya'nın batı kıyılarında Felaket Burnu'nda bulunuyordu. Geminin, Bernoulli Burnu'yla olan uzaklığı beş yüz elli kilometreydi.

Geminin bulunduğu yeri tesbit ettikten sonra, karşılarına önemli bir sorun çıktı. Duncan'daki hasarın büyüklüğü nedir ve eldeki olanaklarla onarılabilir mi? Bunu anlamak için de John Mangles birkaç tayfayı denize daldırdı, sıkı bir keşif yaptırdı. Anlaşıldığına göre, uskurun bir kanadı eğrilmiş, karineye yapışmıştı. Elde olan araçlarla bu arızayı gidermek olanaksızdı.

Son duruma göre programı şu şekilde değiştirmeye karar verdiler: Fırtınanın dinmesini bekleyecek olan Duncan yelkenlerinin yardımıyla Bernoulli Burnu'na kadar bütün sahili tarayacak, Britannia hakkında bilgi toplamağa çalışacaktı. Bernoulli Burnu'nda kısa bir duraklama yapıp, hasarın tamiri için Melbourne'a girecekti. Avustralya'nın doğu sahilleri ise makineler çalıştırılarak araştırılacaktı.

Ertesi gün fırtına bütünüyle kesildiği için sabahın erken saatlerinde yola çıkıldı. Geceleri demirleniyor, ertesi sabah araştırmalara başlanmak üzere bekleniyordu. Zaman zaman kıyıya bir sandal gönderiliyor, Britannia'nın karaya vuran parçaları araştırılıyordu.

20 Aralıkta Bernoulli Burnu'na ulaşılar. Paganell'e göre, Kaptan Grant mesahını kaza verinde değil de esir düştüğü yerde sulara bırakmışlardı. Ona göre bu durum Avustralya için geçerli sayılamazdı. Denize dö-

külen adamların durumu buna elverişli değildi. Sonunda Paganel bu fikrinden vazgeçmek zorunda kaldı.

Duncan, mercan kayalarının arasından geçip, körfeze giremediği için biraz açıkta demirlemişti. Sıkı bir araştırma yapmak isteyen Glenarvan, bütün yolcularla birlikte sandalla sahile çıktı. Beş altı kilometre uzakta bir değirmen gördüler. Britannia'nın felaketi hakkında bilgi edinmek için oraya gitmeye karar verdiler.

Yarım saatlik bir yürüyüşten sonra, ekili araziye girdiler. Meyva bahçeleri, buğday tarlaları, demet haline getirilmiş kuru ot yığınları birbirini takip etmeye başladı. Biraz sonra da evler, ağıllar görüldü. Burası, vahşi arazide insan elinin yapabileceği en güzel şeylerin kusursuz bir örneği gibiydi.

Diğerlerinin ortasında bir villâ gibi duran büyük bir eve yaklaştıkları sırada, iri çoban köpekleri havlamağa başladılar. Bu sesleri duyan elli yaşlarında, sağlam yapılı, neşeli bir adam evden dışarı çıktı ve Glenarvan'la arkadaşlarını karşıladı. Dost bir ifadeyle :

«Hoş geldiniz yabancılar!» dedi. «Evim, evinizdir! Buyrun içeri!..»

Adamın konuşmasından İrlandalı olabileceğini tahmin eden Glenarvan :

«İrlandalı mısınız?» diye sordu.

Adam, gülerek :

«Eskiden öyleydim!» diye cevap verdi. «Şimdi Avustalya'lıyım... Adım Paddy O'Moore'dur...»

Glenarvan'la arkadaşları bu kibar daveti geri çeviremediler. Rahat koltuklara oturarak, çeşitli konularda sohbet ettiler.

Çiftliğin sahibi cömert ve candan bir adamdı. Glenarvan'la arkadaşlarını öğle yemeği yemeden bir yere bırakmayacağını söyledi.

Büyük bir sofraya çiftlikte çalışan işçilerle oturdular. Sohbet konusu İskoçya ve İrlanda'ydı. Paddy O'Moore, Avustralya'ya gelişini tatlı bir dille hikaye etti. En sonunda Glenarvan, gezilerini anlatmağa başlayınca işçilerden birisi söze karıştı :

«Patagonya'dan, İskoçya'ya dönmeyip, Avustralya'ya gelmekle çok isabetli hareket etmişsiniz! Eğer Kaptan Grant hayattaysa, Avustralya'dan başka bir yerde olamaz!..»

Glenarvan, sesin geldiği yöne dönerek :

«Bunları anlatan kim?» diye sordu.

Sofrada oturan işçi :

«Ben!» diye cevap verdi. «Ben de sizin gibi İskoçya'lıyım! Üstelik, Britannia'dan kurtulan kazazedelerden biriyim!»

Paddy O'Moore :

«Sen mi Ayrton!» diye şaşkınlığını belirtti :

Bu adam kırkbeş yaşlarında, sert görünüşlü, kuvvetli, zeki ve enerjik bir adamdı. Hayatını sefalet ve ıstırapla mücadele ederek geçirdiği anlaşıyordu.

Glenarvan :

«Kazadan Kaptan Grant'la birlikte mi kurtuldu-nuz?» diye sordu.

Ayrton :

«Britannia'nın baştayfasıydım!» diye cevap verdi. «Fırtınayla mücadele etmemize ve kurtulmamıza imkân yoktu... Zorlukla yüzerek sahile çıktım...»

«Kaptan Grant'ın Avustralya'da olduğunu kesin olarak biliyor musunuz?»

«Kaptan Grant'ın mutlaka Avustralya'da bulunduğunu söylemedim... Sadece, «Kaptan yaşıyorsa Avustralya'dan başka yerde olması imkânsızdır.» dedim.»

Mac Nabbs :

«Kaza nerede oldu?» diye sordu.

Aslına bakılacak olursa, ilk olarak bu sorunun sorulması gerekiyordu. Fakat, o sırada heyecandan bu soruyu sormak kimsenin aklına gelmemişti.

Ayrton, kesin bir ifadeyle cevap verdi :

«Dalgayla denize sürüklendiğim sırada, geminin kıyıya çok yakın olduğunu gördüğüm için Britannia'nın büyük bir olasılıkla o kıyıda batmış olabileceğini düşünüyorum.»

Kaptan John Mangles :

«Britannia, 37. enlem derecesi üzerinde mi bulunuyordu?» diye sordu.

«Evet 37. enlem derecesi üzerindeydi.»

«Kazanın tarihini hatırlıyor musunuz?»

«27 Haziran 1862 olduğunu sanıyorum.»

Glenarvan heyecanla :

«Doğru!» diye bağırdı.

Herkez Ayrton'un etrafına toplanmıştı. Bu adamın varlığı, Kaptan Grant'ın hayatını güven altına alıyordu. Bununla birlikte John Mangles'le Mac Nabbs, Ayrton'un konuşmalarındaki gerçek payından kuşkullanmış gözüküyorlardı. Fakat bu kuşku, baştayfanın Britannia ve Kaptan Grant hakkında verdiği açıklamayla ortadan kayboldu. Ayrton son sefere çıkmadan biraz önce Britannia'da olan olayları en ince ayrıntısına kadar anlattı. Ayrton başından geçenleri şu şekilde özetledi :

«Bitkin bir halde sahile çıkmıştım. Kısa bir süre sonra yerli kabilelerden birine esir düştüm. İki sene sefalet içinde yaşadım. Serbest olmakla beraber gözetleniyordum. 1864 yılının ekim ayı içinde kaçmayı başardım. Bir ay balta girmemiş ormanlarda dolaş-tım. Ağaç kabukları ve zararsız otlarla besleniyordum. Böylece dağları, ormanları, nehirleri, bataklıklar-ı aştım. Buraları Avustralya'nın insan ayağı bas-mamış bölgeleriydi. Sonunda Paddy O'Moore'nun çiftliğine ulaştım ve çalışmağa başladım...»

Ayrton'un Britannia'da Kaptan Grant'la beraber yaşadığı kesindi. Glenarvan Kaptan Grant'la ilgili başka sorular sormağa hazırlanırken, Mac Nabbs da-ha atik davranarak :

«Britannia'nın baştayfası olduğunuzu bize nasıl ispat edebilirsiniz?» diye sordu.

«Kazadan, kimliğimi ispat edecek bütün vesika-yı kurtardım, bunları hemen sizlere gösterebilirim.»

Ayrton gidip Britannia'nın armâtörleri ve Kap-tan Grant tarafından imzalanmış olan bir vesikayı Glenarvan'a getirdi. Robert'le Mary, babalarının im-zalarını hemen tanıdılar. Bu vesika, bir iş mukavele-siydi. Glenarvan ve arkadaşları tarafından birer birer gözden geçirilen bu vesika sonunda Ayrton'a geri ve-rildi. Kısa bir sessizlikten sonra Glenarvan :

«Araştırma programımıza son şeklini vermenin zamanı geldi.» dedi. «Herkesin fikrini öğrenmek isti-yorum. Özellikle Ayrton'un tavsiyeleri bizim için çok önemli olacaktır... Önce Ayrton'u dinleyelim...»

«Bana olan güveninizden dolayı sizlere teşekkür ederim. Anlattıklarınızdan sonra, Kaptan Grant'ın yaşadığına ben de inanıyorum. Fakat şurası kesindir

ki Kaptan Grant vahşı yerlilere esir düşmüştür. Böyle olmasaydı, ne yapar eder, İskoçya'ya dönerdi. Fakat bence en iyisi Duncan'a binip, kaza yerine gitmektir. Kaza yerinde yapılan soruşturmalardan sonra da tesadüflerin yardımını ümit edebilirsiniz.»

Glenarvan :

«Düşünceniz çok güzel.» dedi. «Yalnız Duncan'ın onarılmasını bekleyerek biraz zaman yitireceğiz.»

Ayrton :

«Yolculuğa yelkenle devam edemez misiniz?» diye sordu.

John Mangles :

«Yenkenlerle de yolculuğa devam edebiliriz.» dedi. «Ama Tufold Körfezi'nden sonra, tekrar Melbourne'a dönmek gerekiyor... Bu da bize hayli zaman kaybettirir.»

Paganel :

«Duncan, yalnız başına Melbourne'a gidebilir!» diye söze karıştı. «Biz de karadan Tufold körfezine gideriz...»

Ayrton :

«Peki Duncan, ne olacak?» diye sordu.

Paganel :

«Ya biz Duncan'ın olduğu yere gideriz ya da o bizim bulunduğumuz yere gelir.» dedi. «Avustralya'nın iç kısımları seyahat için tehlikeli değildir. Güney doğu bölgesi her bakımdan güvenlidir...»

Glenarvan :

«Sahiden siz ciddi mi söylüyorsunuz?» diye sordu.

Paganel :

«Tabii ciddi söylüyorum!» dedi. «Aşılacak yol altı yüz kilometreden daha fazla değil Ortalama bir yü-

rüyüşle yolculuğu bir ayda tamamlayabiliriz Bu süre, Duncan'ın onarımı için de yeter...»

Glenarvan :

«Yırtıcı hayvanları unutuyorsun herhalde!» diye itiraz etti.

«Avustralya'nın bu yöresinde yırtıcı hayvanlar yok...»

«Peki ya vahşi yerliler. Sonra haydutlar...»

«Vahşiler yoktur. Haydutlara gelince bunlara da yalnız doğu bölgelerinde rastlanıyor.»

Ayrton :

«Ben de bu yörede yerlilerin bulunmadığını kesinlikle biliyorum...» dedi.

Glenarvan :

«O halde yolculuk hazırlıklarına hemen başlayabiliriz dostlarım! Bu arada Aytron'un da bizimle gelmek istediğini, bu isteğin herkes tarafından benimseneceğini umarım.» diyerek toplantıya son verdi.

Yeni gezi planı şu şekilde hazırlanmıştı Lord Glenarvan, Lady Helena, Mary Grant, Robert Grant, Paganell, Mac Nabbs, John Mangles, Olbinett, Wilson ve Mulrady yolculuğa katılacaktı. Duncan'ın kapitanlığını Tom Austin yapacak, diğer tayfalar gemide kalacaklardı. Kadınlar için tek parça, tahta tekerlekli öküzler tarafından çekilen birer araba yapılacak, erkekler atla yolculuk edeceklerdi.

İskoçya'lı çiftçi, Lord Glenarvan'a her türlü kolaylığı gösteriyordu. Çiftliğin marangozunu onun emrine vermişti. Marangoz çok mükemmel bir araba yaptı. Arabalarda kadınlar, erkek yolcular ve mutfak için ayrı ayrı bölmeler vardı. Ayrıca silah ve yiyeceklerin konulacağı bir depo eklenmesi de unutulmadı.

Hareket gününden önce gemide büyük bir ziyafet verildi. Gemiye gezen Ayrton, Lord Glenarvan'a: «Çok güzel bir geminiz var.» dedi. «Saatte kaç mil yapar?»

«Rahat rahat on yedi mil yapabilir.»

Ayrton gözlerini hayretle açarak:

«Hiç bir gemi bu kadar yol yapamaz. Bu durumda harp gemileri bile Duncan'a yetişemez.»

John Mangles:

«Haklısınız,» dedi; «Hiçbir geminin Duncan'la yarışacağını sanmıyorum.» diye övünçle konuştu.

«Böyle bir gemiye sahip olduğunuz için gerçekten övünebilirsiniz.»

Bu konuşmalardan sonra yemeğe oturuldu. Neşe içinde geçen yemekten sonra konuklar gemiden ayrıldılar.

Ertesi gün eşya ve araçlar çiftliğe taşındı. Yolcular da bir kayıkla kıyıya çıktılar. Saat sekizde yolculuk başladı. Yolcuların hepsinin gözlerinde umut ışıkları parlıyordu.

Glenarvan ve arkadaşları 21 Aralık 1864 günü yola çıkmışlardı. Yolculuk uzun süreli olacağı için günde elli kilometreden fazla yol almamayı kararlaştırmışlardı. Zaten öküzlerin çektiği arabanın da daha fazla gitmesine olanak yoktu. Beş gün süren yolculukları gayet rahat ve olaysız geçti.

27 Aralık günü konvoy, 143. enlem dairesinin Wimmertalyı kesdiği noktaya ulaştı. Genişliği bir kilometreye yaklaşan nehir, akasya ve kauçuk ağaçları

arasında ölgün ölgün akıyordu. Çevrede ne sal ne de bir köprü vardı. Oysa karşı kıyıya geçmeleri gerekliydi. Derin sular hiçbir yerden geçit vermiyordu. Bir araştırma yapan Ayrton, nehrin bir kilometre yukarısında suların pek derin olmadığını gördü. Arabanın buradan geçirilmesine karar verildi. Birkaç kez devrilme tehlikesi geçiren arabanın, kıyıya yaklaştığı sırada tekerleklerinden biri kırıldı. Glenarvan'ın da atının nalı düştü. Bu durumda yola devam edebilmeleri, ellerindeki aletlerle arabanın onarımı olanaksızdı. En sonunda Ayrton yedi saat uzakta bulunan Black-Point istasyonuna gidip yardım istemeyi önerdi. Kısa bir görüşmeden sonra öneri kabul edildi. Ayrton dönünceye dek Wimmerra kıyısında kamp kurup bekleyeceklerdi.

Yardım aramaya giden Ayrton ertesi gün erken saatlerde yanında iri yarı bir adamla döndü. Adamın kaba ve korkunç bir görünümü vardı. Sorulan sorulara homurtularla cevap veriyordu.

Adam mesleğini çok iyi biliyordu. Gelir gelmez işe başladı. Konuşmadan hızla çalışıyordu. Adamın yanibaşında duran Mac Nabbs, bileklerinde çepeçevre bir yara izi gördü. Bunun nedenini sordu, fakat nalbant, ağzını açıp cevap vermeye yanaşmadı. Umursamaz bir tavırla işine devam ediyordu.

Atın nallanmasını bitiren adam iki saat içinde arabanın kırık tekerleğini de onardı. Yalnız adamın atın ayağına çaktığı nalların şekli Glenarvan'ın dikkatini çekmişti. Hayretini gizleyemeyen Mac Nabbs gene adama sordu :

«Atın ayaklarına neden böyle yonca şeklinde nal çakıyorsun?» diye sordu.

Adam gene cevap vermedi. Onun yerine Ayrton cevap verdi :

«Black-Point'ta hep bu çeşit nallar kullanılıyor-muş da ondan.» dedi.

Nalbant işini bitirip gittikten yarım saat sonra yola çıktılar. Yolculuk hiçbir olay olmadan rahat geçiyordu. Yol çok tozluysa. Çevresinde alçak tepeler göze çarpıyordu. Glenarvan ve arkadaşları akşam üzeri Mryborouyg'a ulaştılar. O anda ince ince yağmur yağmaktaydı. Başka yerde toprağı adamakıllı ıslatacak cinsten olan bu yağmur, burada yere düşer düşmez buhar olup kayboluyordu. Bu yüzden kurdukları kampa rahatsız olmadan geceyi geçirdiler.

31 Aralık günü yorucu bir yolculuktan sonra akşam üstü Aleksander Dağı'nın yıpranıp, yuvarlanmış tepelerini gördüler. Kamp bu dağın eteğinde dar bir boğazda kuruldu. Bitkin bir halde olan hayvanlar otlamaya terkedildi. Yolcular da yemekten sonra dinlenmeye çekildiler.

Ertesi günü 1866 yılının ilk günüydü. Altın arayıcılarının delik deşik ettikleri araziden yollarına devam ettiler. Yolları üzerinde kimseye rastlamadan öğlene kadar ilerlediler. Öğleden sonra altın arayıcısı büyük bir şirketin kamp kurdukları yerin yanından geçtiler. Akşam üzeri de bomboş bir arazide konakladılar.

Geçtikleri yerde geçen bir tren soygunu olayı daha çok Glenarvan'ı düşündürüyordu. Bu olayı kadınlardan her ne kadar saklamışlarsa da içleri rahat değildi. Bir an önce bir şehre ya da kasabaya ulaşmak için sabırsızlanıyorlardı.

Ertesi günü de yolculukları olaysız geçti. Akşam güneşi batmak üzereyken uzakta büyükçe bir şehrin evleri görüldü. Paganel :

«İşte Seymur!» diye bağırdı. «Victorya eyaletinden ayrılmadan önce rastlayacağımız en son şehir.»

Hava kararırken, saat dokuza doğru şehre girdiler. Hemen bir otel tutup yerleştiler. Kısa bir dinlenmeden sonra akşam yemeği için büyük bir sofrada buluştular. Paganel de Robert'le birlikte şehirde yapmış oldukları kısa geziyi anlattı. Hiçbir olağanüstü şeye rastlamamışlardı. Bununla birlikte sokakta heyecanlı bir kaynaşma vardı. Gruplar halinde evlerinin kapısında toplanan insanlar aralarında bir şeyler konuşuyorlardı. Fakat ne olduğunu anlayamamışlardı. Bununla birlikte hiç dışarı çıkmadığı halde Mac Nabbs bu heyecanın nedenini tahmin edebiliyordu. Metrdo-tel Dikson'la yaptığı konuşmadan her şeyi öğrenmişti. Kadınlar odalarına çekildikten sonra :

«Kemdin Briç'teki tren kazasını yapanların kimler olduğu anlaşılmış.» dedi.

Ayrton :

«Yakalamışlar mı?» diye sordu.

«Hayır... Kim olduklarını merak ediyorsanız şunu okuyun.» diyen Mac Nabbs, cebinden çıkardığı gazeteyi uzattı. Bu Avustralya'da çıkarılan günlük bir gazeteydi. Glenarvan yüksek sesle okudu :

«Sindey : 2 Ocak 1865 - 29 Aralık 1865'i 30 Aralığa bağlayan gece meydana gelen tren kazası herhalde hatırlardadır. Gece ekspresi Lutton nehrine yuvarlanmıştı. Kazadan sonra vagonların hemen yağma edilmesi, köprü bekçisinin kalbinden bıçaklanmış olması bu felâketin bir kaza sonucu olmayıp, bir soygun ve cinayet işi olduğu anlaşılmıştı. Savcılığın yaptığı araştırma sonucu bu gerçek tümüyle ortaya çıkmış bulunmaktadır. Kazaya neden olanlar hapisshane-den altı ay önce kaçmış olan azılı katillerdir. Soy-

guncu çetenin otuz kişiden oluştuğu saptanmıştır. Başlarında Ben Joyce adında bir kaçak bulunmaktadır. Kendisi çok tehlikeli bir katildir. Eşkali saptanmadığı için yakalanamamıştır. Şehirler, kasabalar, tren istasyonları ve çiftlikler uyarılmıştır. Halkın dikkatli bulunması önerilmektedir. Çete hakkında elde edilen ipuçlarının savcılığa bildirilmesi rica edilmektedir.»

Gazetenin okunması bittikten sonra Mac Nabbs, Ayrton'a dönerek :

«Yolculuğa devam edip etmememiz konusunda düşüncelerini öğrenmek isterim.» dedi.

Ayrton :

«Melbourne'dan üç yüz kilometre uzaktayız.» diye düşüncesini açıkladı. «Eğer tehlike varsa güney yolunda olduğu kadar kuzey yolunda da vardır. Bana kalırsa otuz haydut iyi silahlanmış sekiz kişiye pek o kadar bir şey yapamaz. Daha iyi bir hal çaresi bulunmadıkça yolumuza devam etmeyi öneririm.» dedi.

Paganel :

«Ayrton haklı.» dedi. «Yolumuza devam etmekle Kaptan Grant'ın izine rastlama şansımız daha çok artacaktır.»

Bu sözlerden sonra programda hiç bir değişiklik yapmamaya karar verildi. Sakin ve rahat geçen bir gecedен sonra, yolcular ertesi günü şafakla birlikte yola koyuldular. İyice silahlanmış, herhangi bir saldırıya karşı koyacak şekilde hazırlanmışlardı. Birkaç saat sonra uygar insan ayağı basmayan Murray Ovası'ndaydılar. Avustralya'nın o yıllarda henüz keşfedilmemiş yerlerinden biriydi. Üzerinde ayak izleri

görünen geniş patika göz alabildiğince uzanıyordu. Bu karışık izler arasında Glenarvan'ın bindiği atın nal izleri hemen ötekilerden ayrılıyordu. Birkaç saat sonra Avustralya Alpleri ile karşı karşıya geldiler. Yolculuk artık güçleşmeye başlıyordu.

Üç bin kilometre uzunluğundaki Avustralya Alpleri'nin yüksekliği bin üç yüz metreydi. Bu sıradağları aşmak zor ve tehlikeliydi. Taýfalar, yer yer yolu kaplayan ağaç kümeleri arasında geçit açabilmek için baltalarıyla uzun uzun çalışmak zorunda kalıyorlardı. Yumuşak ve nemli toprak, ayakları altında kayıyordu Akşam üzeri bir vadide kamp kuran yolcular 9 Ocak günü yeniden yola çıktılar. Bir saatlik bir yürüyüşten sonra karşılarına oldukça büyük bir kulübe çıktı. Bu bir handı. Paganel :

«Herhalde sahibi burayı işletmekle zengin olacağını sanmıyordur.» dedi.

Glenarvan gülerek :

«Bize yolumuzu göstermeye yarayabilir.» diye karşılık verdi.

Glenarvan'la Ayrton, gruptan ayrılarak hana girdiler. Sahibi korkunç görünüşlü, iri yapılı biriydi. Gelenleri asık suratla karşıladı. Lord'un verdiği birkaç lira sayesinde konuştu. Yolu tarif etti. Handan ayrılacakları sırada duvarda bir ilân gördüler. Ben Joyce adındaki haydutu yakalayana ya da haber verene yüz İngiliz lirası ödül vadediliyordu.

Glenarvan :

«Bence bu haydudun hakkı asılmaktır.» dedi.

Arabanın yanına döndüler. Lucknow yoluna sap-
tılar. Bu uzun yolculuk sırasında Mulrady'nin atı bir-
denbire yere yıkıldı ve öldü. Hiç kimse bu ani ölümü
anlayamadı. Atı muayene eden Glenarvan :

«Herhalde zehirli bir ot yemiş olacak.» dedi.

10 Ocak günü akşam üzeri sıradağların en yüksek noktasına ulaştılar. Büyükçe bir düzlükte durarak etrafı seyrettiler. Kuzeyde Omca Gölü pırıl pırıl parlıyordu. Daha ilerde geniş Murray Ovası görünüyordu. Güneyde balta girmemiş ormanlar göze çarpıyordu. Çok yorgun olduklarından orada kamp kurdular.

Ertesi gün yürüyüş daha hızlandı. Hepsi de bir an önce okyanusa ulaşmak istiyorlardı. Glenarvan, Duncan'ın Turfold Körfezi'ne getirilmesi için ısrar ediyor, bu yüzden de gemiye haber göndermenin uygun olacağını söylüyordu. Ayrton onun bu ısrarına hiç bir anlam veremiyordu. Uzun bir tartışmadan sonra sahillere ulaştılar ve Duncan'ın oraya kendiliğinden gelmesini beklemeye karar verdiler.

Öğleden sonra bir ormana daldılar. Paganel yolları üzerindeki bitkiler hakkında bilgi vermeye çalışıyordu. Konuşmasının en hararetli anında atıyla birlikte yuvarlandığı görüldü. Glenarvan korkuyla:

«Paganel! Paganel! Ne oldun?» diye bağırdı.

Ayağını üzengilerden kurtarmaya çalışan Paganel:

«Benim bir şeyim yok, fakat şu andan itibaren atsız kaldım.» dedi.

Atı muayeneden geçirdiler. Fakat bir şey anlayamadılar. Hayvan ani olarak ölmüştü.

Mac Nabbs, başını anlamlı şekilde iki yana sallayarak:

«Gerçekte çok basit bir olay.» dedi.

Glenarvan ise bu iki olayı hiç de o kadar basit görmüyordu. Acaba bir salgın mı vardı. Atlar böyle

ölmeye devam edecek olurlarsa bu uzun yolu nasıl aşacaklardı. Öküzlerden biri de böyle ansızın ölmüştü. Önlerinde daha iki yüz kilometrelik bir yol vardı.

Hava kararırken uzakta Snovi görüldü. O anda büyük bir ormanın yanbaşıda bulunuyorlardı. Birdenbire araba durdu. Tekerlekler ve öküzler yarı yarıya çamura saplanmışlardı. John Mangles :

Burada kamp kurmak zorundayız.» dedi.

Başka çare yoktu. Orada kamp kurdular. Ayrton uzun bir çabadan sonra çamura batmış olan öküzleri kurtarmayı başardı. Bütün bu işler bittikten sonra herkes yavaş yavaş uykuya daldı. Sadece Mac Nabbs uyanıktı. Fosforlu oldukları için karanlıkta parlayan bir çeşit mantarlar, ağaçların arasında aldatıcı ışık olayları oluşturunuyordu. Mac Nabbs bu ilginç olayı Paganel'e de göstermeyi düşündüğü sırada bu parıltılardan bazılarının yer değiştirdiğini gördü. Bitkilerin canlılar gibi yer değiştirmeleri olanaksızdı. Acaba ne olabilirdi? Kalın bir ağacın gövdesini siper alarak dikkatle göz gezdirince ağaçların altında birkaç kişinin kalkarak dolaştığını gördü. Tepeden tırnağa silahlı olan bu insanlar bir şeyler arıyorlardı. Bunların amaçlarının ne olduğunu öğrenmek gerekti. Mac Nabbs arkadaşlarına haber vermeye gerek görmeden otlar arasında silahlı adamlara doğru sürünerek ilerlemeye başladı.

Korkunç ve fırtınalı bir geceydi. Çadırdaki barınamayan yolcular arabaya sığınmak zorunda kalmışlardı. Bu arada hiç kimse Mac Nabbs'ın yokluğunun farkına varmamıştı.

Güneşin ilk ışıkları ile birlikte yağmur da dindi. Yağmur bataklığı daha berbat bir hale getirmişti. Tekerleklerin dörtte üçü görünmüyordu.

Mangles :

«Acele etmemiz gerekli.» dedi. «Bu çamur kuru-
maya başlarsa arabayı kurtarmamız daha çok zorla-
sır.»

Ötekiler de aynı düşüncedeydiler. Yalnız öküzler
ile atların gücünden yararlanmak gerekiyordu. Fa-
kat hayvanlar bırakıldıkları yerde yoktular. Ayrton
hayret içindeydi. Hayvanların kaybolmasına hiç bir
anlam veremiyordu. Ormanın her yerini araştırdılar.
Hayvanların izlerine rastlamadılar. Bir saat sonra
bir at kışnemesi duydular. John Mangles :

«Oradalar!» diye bağırdı.

Hepsi sesin geldiği tarafa koştu. Gördükleri man-
zara korkunçtu. Bir atla bir öküzün dışındakiler ora-
da çansız yatıyordu. Soğukkanlılığını korumaya çalı-
şan Glenarvan :

«Wilson, atla öküzü arabanın yanına götür.» dedi.
Mac Nabbs, Ayrton'a :

«Öküzlerle diğer atları da yonca biçimi nalla
nallatsaydınız çok iyi olacaktı.» dedi.

Ayrton hayretle onun yüzüne baktı :

«Sözlerinden bir şey anlayamadım.» diye karşılık
verdi.

Mac Nabbs Ayrton'un gözlerine dik dik bakarak :

«Bunda anlaşılmayacak bir şey yok.» diye karşı-
lık verdi. «Sadece ayaklarında yonca biçimi olan at
öldürücü salgından kurtuldu bilmiyor musun?»

Ayrton :

«Gerçekten ilginç bir rastlantı.» dedi.

Mac Nabbs, sırtını dönerek arabaya doğru yü-
rüdü.

O sırada Ayrton'la gemici arabayı çamurdan çı-
karmaya çalışıyorlardı. Uzun uğraşmalar sonunda bu-

nun olanaksız olduğu anlaşıldı. Genel bir toplantı yapılarak ne yapılması gerektiği konuşuldu. Herkes doğru kıyılarına gidilmesinin doğru olacağı düşüncesindeydi. Lady Helena'yla Mis Grant gerekirse Turfold Körfezi'ne kadar yaya gidebileceklerini söylediler. Bu onlar için umulmadık bir cesaretti. Avustralya haritasını hayalinden geçiren Paganel :

«Victorya eyaletinin sınırındaki sahil şehri Eden, buradan altmış kilometre uzaktadır. Oraya gitmekle yolumuzdan biraz uzaklaşmış olacağız ama oradan eksiklerimizi sağlamak olanağını buluruz. Bu limanın diğer limanlarla sürekli ilişkide olduğunu sanıyorum.»

Ayrton :

«Duncan'ın bizi Eden'de bulmasını sağlamak yerinde bir hareket olmaz mı?» diye söze karıştı.

Glenarvan bu teklifi oya sundu. John Mangles bu konudaki fikrini şöyle açıkladı :

«Bu konuda acele etmemiz doğru olmaz. Onu ancak çok muhtaç olduğumuz zaman çağırmalıyız. Onarımının tamamlanması çok daha önemlidir.»

Paganel kaptanla aynı düşüncede olduğunu açıkladı.

John Mangles :

«Dört ya da beş gün sonra Eden'de olacağımıza göre, Duncan'a haber göndermenin yararlı olabileceğini zannetmiyorum.» dedi.

Ayrton :

«Ne diyorsun sen?» dedi. «Bana kalırsa yirmi gün sonra bile oraya ulaşamayız. Duncan'ı Turfold Körfezi'ne getirtmemekle büyük bir hataya düştüğünüzü bir gün anlayacaksınız. Dahası da var. Gececeğimiz

arazi Avustralya'nın en vahşi ve en kıraç arazilerindendir. Çalı ve diken ormanlarıyla kaplı gerçek bir çöldür.»

John Mangles :

«Yolculuğun güçlüklerini kabul ediyorum.» diye söze karıştı. «Fakat henüz yola çıkmadan Duncan'a haber göndermenin faydasını bir türlü anlayamadım. Eden'e ulaştığımız zaman gemiyi getirebiliriz.»

Ayrton ciddi bir tavırla :

«Önemli bir konuya değinmek istiyorum.» dedi. «Çöle girmeden önce, Snovi'yi geçmek zorundayız. Suların durulup alçalmasını beklerken de en aşağı yirmi gün beklememiz gerekiyor. Şimdilik tek çaremiz, Duncan'ın Melbourne'dan Turfold Körfezi'ne gelmesidir.»

John Mangles :

«Karşımıza durmadan Duncan'ı çıkartıyorsunuz?» diye itiraz etti. «Peki Turfold Körfezi'ne gelen Duncan'ın bize ne yararı olabileceğini tahmin ediyorsunuz?»

Ayrton :

«Yararı şu...» dedi. «Çölü rahat bir şekilde aşacak imkânlardan yoksun kaldığımıza göre, tehlikeli bir maceraya atılmamak için burada yardım beklememiz gerekiyor. Bu yardım da ancak Duncan'dan gelebilir. Yiyecek sıkıntısı çekmeyeceğimiz bir yer olan burada kamp kurup, bekleyebiliriz. Bu süre içinde, elimizdeki olanaklarla Snovi'yi geçebilecek bir sandal veya sal da yapabiliriz.»

Glenarvan :

«Ayrton'un teklifini genel oya sunuyorum.» dedi. «Herkes fikrini söylesin.»

John Mangles, Lady Helena ve Mac Nabbs Ayrton'un teklifini kabul edince Glenarvan :

«Ayrton'un teklifini kabul ediyoruz.» dedi.

Ayrton söz aldı :

«Haberci, Luknow yoluyla Melbourne'a gidecek.» dedi. «Elimizde sağlam ve sağlıklı bir at var. Bu atla Melbourne yolculuğu en çok dört gün sürer. Duncan'ın Turfold Körfezi'ne iki günde gideceğini kabul edersek, habercinin hareketinden tam bir hafta sonra imdat ekibi burada olacaktır.»

Glenarvan :

«Peki Melbourne'a kimi göndereceğiz?» diye sordu.

Wilson, Mulrady, John Mangles, Paganel, hatta Robert Grant öne atıldılar. Özellikle John Mangles, bu konuda şiddetle ısrar etti. Herkesi sonuna kadar dinleyen Ayrton :

«Haberci olarak benim gitmem en doğru olanıdır.» dedi. «Avustralya'da uzun zamandan beri yaşadığım için, çıkacak güçlükleri benim kadar hiç kimse yene-
mez.»

Glenarvan :

«Ayrton haklı.» dedi. «Cesur ve akıllı bir adam olduğunu her fırsatta ispat ediyor. Bu işi en iyi şekilde ancak o başarabilir.»

Bu sözlerden sonra Ayrton'un gözlerinde sonsuz bir memnuniyet ifade eden bir parıltı belirdi ve kayboldu. Bu parıltıyı ancak John Mangles farkedebilmiş ve içinde sebebini açıklayamadığı bir güvensizlik hissi uyanıvermişti.

Ayrton, hemen hazırlıklara başladı. Wilson atı hazırlarken, Mulrady yiyecek ve içeceklerle meşgul oldu. Bu işler tamamlanırken Glenarvan da Tom Austin'e hitaben mektup yazmağa başladı.

Mektubun yazılışını sonuna kadar gözleriyle takip eden Mac Nabbs, imzasını atmak üzere olan Glenarvan'a :

«Ayrton'u ne şekilde yazdın?» diye sordu.

Glenarvan :

«Okunduğu gibi yazdım!» diye cevap verdi.

Mac Nabbs gülümseyerek :

«Çok büyük bir yanlışlık yapmışsın!» dedi. «Okunuşu Ayrton'dur ama yazılışı Ben Joyce'dir.»

Ben Joyce kelimesinin söylenişi çadırın içinde bir yıldırım etkisi yarattı. Ayrton oturduğu yerden birden doğruldu. Elinde bir revolver vardı. Aynı anda bir patlama sesi duyuldu. Yaralanan Glenarvan yere yuvarlandı. Çadırdaki silah sesine dışardan başka silah sesleri cevap verdiler.

Kısa süren bir şaşkınlık anından sonra John Mangles'le tayfalar Ayrton'un diğer adıyla Ben Joyce'un üzerine atılmak istediler. Fakat haydut, fırsat tan yararlanarak çoktan gözden kaybolup, ormanın kenarında kendisini bekleyen arkadaşlarının yanına kaçmıştı.

Çadır, silahlı bir hücumla dayanacak durumda değildi. Yarası hafif olan Glenarvan'la arkadaşları arabaya sığınmaktan başka çare göremediler.

Mac Nabbs, John Mangles, Paganel ve tayfalar, silahlarını iyice doldurduktan sonra arabayı sonuna kadar savunmağa hazırlandılar. Ben Joyce arkadaşlarının yanına sığındıktan sonra haydutlar ateşi kesmişlerdi. Ortada tam bir sessizlik hakim olmuştu.

Bir süre bekledikten sonra Mac Nabbs'la Mangles otların arasına gizlene gizlene ormana doğru iler-

lemeğe başladılar. Düşmanın maksadını keşfetmek istiyorlardı. Ormanın kenarına geldikleri zaman ortalıkta hiç kimsenin bulunmadığını gördüler. Çimenlerin arasında birkaç mermi kovanından başka bir şey görmüyorlardı. John Mangles :

«Haydutlar buradan uzaklaşmışlar.» dedi.

«Evet.. Fakat bu uzaklaşma beni kuşkulandırıyor. Çevreyi iyice araştırmadan arabaya dönmeyelim.»

Her tarafı karış karış araştıran iki arkadaş geri döndüler. Bir şey bulamamışlardı. Haydutlar sanki buhar olup havaya uçmuşlardı.

Lady Helana ile Mary Grant, Glenarvan'ın yarasını sarmışlardı. Yara kanamakla birlikte tehlikeli değildi.

Mac Nabbs ile John Mangles arabaya döndükten sonra bir toplantı yapıldı.

Mac Nabbs, fazla beklemeden her şeyi anlatmaya başladı. Ayrton'dan daha ilk karşılaştığı andan itibaren kuşkulananmaya başladı. Yolda atların, öküzlerin ölmesi olayı da bu kuşkusunu kuvvetlendirmişti. Bütün gerçeği ise bir gece önce dinlemek fırsatını bulduğu haydutların konuşmalarından öğrenmiş bulunuyordu. Nalbant, arkadaşlarına şöyle diyordu : «Ben Joyce kadar kurnaz bir adam görmedim. Deniz kazasından kurtulan tayfa hikâyesi kadar mükemmel bir hikâye olamazdı. Eğer planında başarı sağlarsa hepimiz zengin olduk demektir.»

Mac Nabbs bildiklerini anlattıktan sonra sustu. Glenarvan'ın yüzü kıpkırmızı olmuştu. Sinirli bir sesle :

«Haydut bizi öldürüp herşeyimizi alacaktı.» dedi.

«Bu adamın gerçek adı nedir? Belki de hiç bir zaman anlattığı gemiyi görmemiştir.»

Mac Nabbs, Glenarvan'ın düşüncesinde değildi. Bu adamın gerçekten Britannia'nın baştayfası olduğuna inanıyordu. Ben Joyce ise polisi şaşırtmak için kullanılmış sahte bir isimdi. Bu sırada hepsi Mary Grant'ın ağladığını gördüler.

«Babacığım!.. Zavallı babacığım!..» diye hıçkırıyordu.

Bu ağlama onlara şimdiye kadar akıllarına gelmeyen bir konuyu hatırlamış oldu. Belkide Ayrton'un anlattığı deniz kazası uydurma bir hikâyeydi.

Glenarvan arabadan ayrılarak nöbetçilerin yanına gitti. Haydutlar belki de saldırmak için geceyi bekliyorlardı. Bu sırada John Mangles Glenarvan'a :

«Burada böyle günlerce kalamayız. Bir kurtuluş yolu aramamız gerek.» dedi.

«Ne yapabiliriz ki!...»

«Duncan'dan yardım isteyelim. Belki bu sayede buradan kurtulabiliriz.»

Mangles'in fikri hiç de yabana atılacak türden değildi. Yeni bir toplantı yapılarak genel oya sunuldu. Melbuorne'a gidecek habercinin seçilmesine karar verildi. Çekilen kurayı Mulrady kazandı. Glenarvan Tom Austin'e verilecek mektubu yazdırdı. Mektup şöyleydi :

«Duncan'ın ikinci kaptanı Tom Austin'e emirdir. Gemiyle hemen yola çıkıp, Avustralya'nın doğu kıyısında, 37. enlem dairesinde bizi bekleyiniz. Ufak bir imdat ekibini de yardımımıza gönderiniz. Lord Glenarvan»

Glenarvan mektubu imzalayıp, okumaya gerek görmeden Paganel'e verdi. Paganel zarfın üzerine :

TOM AUSTİN
DUNCAN'IN İKİNCİ KAPTANI
MELBOURNE

sözlerini yazdıktan sonra, arkasını kırmızı mumla kapatıp, Lord'un mühürü ile mühürledi.

Bu işi bitirdikten sonra «Aland! Aland! Zeland!» kelimelerini tekrarlayarak arabanın çevresinde doluşmaya başladı. Bakışları dalgın, sözleri anlaşılır gibi değildi. Kamptakiler onu endişeli bakışlarla izliyorlardı. Sözlerinden, davranışlarından hiç bir anlam çıkaramıyorlardı.

Ertesi günü Glenarvan'ın mektubunu alan Mulrady, yolcularla teker teker vedalaştıktan sonra yola çıktı. Hepsi onun arkasından dua ettiler. Çünkü kurtuluşları onun sağ salim Duncan'a ulaşması ile mümkündü.

John Mangles ile Mac Nabbs nöbette kaldılar. Şiddetli bir yağmur yağıyordu. Bütün dikkatlerini kulaklarında ve gözlerinde toplamışlardı. Mangles garip bir ıslık sesi duydu. Bu ses birkaç kez tekrarlandıktan sonra boğuk ve zayıf bir patlama sesi duyuldu. Glenarvan da aynı sesi duymuş, arabadan dışarı çıkmıştı.

«Sesler hangi taraftan geldi?» diye sordu.

John Mangles, Mulrady'nin gittiği yönü gösterdi. Glenarvan silahını omuzlayarak o yöne gitmek istedi. Nabbs, Lord'a engel oldu.

«Oraya gitmek yararsızdır.» dedi.

«Fakat Mulrady'yi haydutlarla tek başına bırakamayız.»

Mac Nabbs :

«Bu silah sesi haydutların bir tuzağı da olabilir. Bizi arabanın yanından ayırıp kuvvetimizi bölmek istemediklerini nereden bilelim.»

Bu sırada çok yakın bir yerden :

«İmdat! İmdat! Yetişin!...» diye inilti halinde bir ses duyuldu.

Glenarvan yolunu kesen Mac Nabbs'ı iterek se-sin geldiği tarafa koştu. İki nöbetçi de onun arkasından koştu. Bodur ağaç kümelerinin arasında sürünerek ilerlemeye çalışan birini farkettiler. Bu Mulrady'den başkası değildi. Hemen onu arabaya taşıdılar. Mac Nabbs yaralıyı soydu. Yarasını tedavi etmeye koyuldu. Mulrady'nin sağ böğründeki bıçak yarasından oluk gibi kan akıyordu. Nabbs'ın ilk işi bu kanı durdurmaya çalışmak oldu. Bunu başardıktan sonra iyileştirici merhemler sürerek yarayı sardı.

Baştayfanın yüzü bembeyazdı. Çok kan kaybetmişti. Dudaklarını kıpırdatamayacak derece kuvvetten düşmüştü. On beş dakika kadar hareketsiz yattıktan sonra, şu sözleri fısıldadı :

«Ben Joyce... mektup... Ben Joyce...»

Mac Nabbs bu sözlerden bir şey anlamamıştı. Soran gözlerle Mulrady'in yüzüne baktı. Acaba ne demek istemişti? Glenarvan yaralının ceplerini araştırdı. Mektup yoktu.

Ortalık aydınlanınca, Glenarvan'ın ilk işi, etraf-ta bir araştırma yapmak oldu. İzleri izleyerek Mulrady'nin yaralandığı yere kadar gittiler. Haydutlardan ikisi yerde ölü olarak yatıyordu. Bunlardan birisi kendisini nalbant olarak tanıtan hayduttu. Glenarvan, daha başka önemli bir şey keşfetmeden geri

dönmek zorunda kaldı. Arabanın yanına geldikleri zaman Robert kendilerini neşeyle karşıladı.

«Mulrady iyileşti!» diye bağırdı. Ateşi düşmüş, gözlerini açmıştı. Kendine gelir gelmez ilk işi Mac Nabbs ile görüşmek istediğini söylemek olmuştu. Çok geçmeden endişeli bir yüzle yaralının yanından dönen Mac Nabbs Mulrady'nin hikâyesini şöyle anlattı :

Mulrady, Paganel'in tarif ettiği yolu bir süre izledikten sonra, karanlıkta beş kişi atının önünü kesmiş. Tayfa ateş ederek iki kişiyi saf dışı bırakmış. Tabancanın ateşlendiği sırada çıkan aydınlıkta Ben Joyce'i görmüş ve tanımış. Fakat üçüncü kez ateş etmesine fırsat kalmadan sağ böğrüne saplanan bıçak attan yuvarlanmasına sebep olmuş. Mulrady'nin ceplerini araştıran haydutlar, mektubu bulup, Ben Joyce'e vermişler. Joyce mektubu alınca «Artık Duncan bizimdir.» demiş. Sonra Mulrady'nin atına atlayıp adamlarına «İki gün sonra Duncan'da, altı gün sonra da Turfold körfezinde olacağım.» demiş. «Beni Turfold Körfezi'nde bekleyin. Sizi gemiye almak için bir çare bulacağım.»

Hikâyeyi sonuna dek dinleyen Glenarvan :

«Gemimle korsanlık yapacaklar ha!» diye bağırdı. «Buna dayanamam!»

Paganel :

«Haydutlardan önce sahile ulaşmalıyız.» dedi. «Duncan'ı ve tayfaları ancak bu şekilde kurtarabiliriz.»

Köprü yıkıldığı için nehri geçmeleri gerekiyordu. Yağmurdan kabaran nehir köpükler saça saça akıyordu. Son çare olarak ağaç kabuklarından yerlilerin kayıklarına benzer bir kayak yaptılar. Fakat ka-

yık kıyıdan bir parça ayrılınca Şiddetli akıntıya dayanamayıp parçalandı.

Kayıktan hayır gelmeyeceğini anlayınca nehrin akıntısına dayanacak güçte bir sal yapmaya karar verdiler. Hep birlikte uğraşarak sal yapmayı başardılar. Herkes taşıyabileceğı kadar eşyayı alıp kıyıya getirdi. Saat bire doğru sal harekete hazır durumdaydı. Kaba saba bir dmen yapmışlardı. Wilson da uzun ve kalın bir sırıkla salın ilerlemesini sağlayacaktı. Herkes yerini aldıktan sonra John Mangles, salın kıyıya bağlı olan ipini kesti. Kpren sular arasında ilerlemeye başladılar. Kıyıdan otuz metre ayrılıncaya dek hiç bir güçlükle karşılaşmadılar. Wilson elindeki sırıkla salı istediğı yöne gtrebiliyordu. Fakat biraz ilerleyince sala hakim olamaz duruma geldi. Çeşitli yönlerden gelen akıntılar salı olduğu yerde döndürmeye başladı. John Mangles canını dişine takmış salı yönetmeye çalışıyordu. Birkaç kez devrilme tehlikesi atlattıktan sonra kıyıya ulaşmayı başardılar. Fakat cephane ve yiyeceklerinden büyük bir kısmının sulara dökülmesine engel olamamışlardı. Sadece Mac Nabbs silahını kurtarabilmişti. Glenarvan hemen hareket edilmesini emretti. Mulrady'ye bir sedye yaptılar. Nöbetleşe taşıyarak bir ağacın altına kadar geldiler. Burada kamp kurdular, kurtarabildikleri yiyeceklerle karınlarını doyurdular. Geceyi çok fena koşullar altında geçirdiler. Şafakla birlikte yola ıktılar. Yiyecekleri kalmadığı için kahvaltı edememişlerdi. Susuzluk da dayanılmaz bir hale gelmişti. Yolda rastladıkları meyvaları yiyerek açlıklarını susuzluklarını gidermeye çalıştılar.

Bütün gün ve gece durmadan yola devam ederek sonunda Turfold körfezine ulaştılar. Limanda Dun-

can'a benzeyen hiçbir gemi yoktu. Glenarvan'ın yaptığı ilk iş, Melbourne'daki «GEMİ SAHİPLERİ DERNEĞİ-NE» telgraf çekerek Duncan'ın durumunu sormak oldu. Altı saat sonra gelen telgraf herkesi umutsuzluğa düşürdü.

Lord Glenarvan

Eden (Turfold Körfezi)

Duncan ayın on sekizinde bilinmeyen bir yöne doğru yola çıkmıştır.

J. Andrew S.B.

Telgraf Glenarvan'ın elinden düştü. Korktukları başına gelmiş, Duncan haydutların eline düşmüştü. Böylece Kaptan Grant'ı bulma ümidini de kaybetmiş bulunuyorlardı.

Hepsi üzgün ve zor durumdaydı. Bu kadar sıkıntılar demek boşuna gitmişti. En zor durumda olan da Mary Grant'tı. Artık babasının adını anmamak zorunluğunu duyuyordu. Hatta daha ileri giderek artık İskoçya'ya dönmek için ısrar etti. Genç kızın bu davranışı Mulrady'i çok etkilemişti. Onun düşüncesini kabul etmekle birlikte, İskoçya'ya döndükten sonra geri dönüp tek başına Kaptan Grant'ı arayacağını söyledi.

Yolcular o günü dönüş hazırlıkları ile geçirdiler. John Mangles, limana giderek Melbourne'a gidecek gemi olup olmadığını öğrenmek istedi. Liman Başkanlığı Melbourne'a çok az gemi işlediğini söyledi. İşin kötüsü başka limanlara giden geminin de bulunmamasıydı. Oysa İskoçya'ya dönebilmek için büyük limanlardan birine dönmek zorundaydılar.

Paganel, konuşmaları dinledikten sonra o gün yapmış olduğu gezinin sonucunu bildirdi. Körfezde üç gemi demirlemiş bulunuyordu. Bunlardan bir tanesi kısa bir süre sonra Yeni Zelanda adalarının başkenti Aukland'a gidecekti. Yelkenli gemi Avustralya ile Yeni Zelanda arasındaki yolu beş altı günde katedeceğine göre bu gemi ile görüşmek yerinde olacaktı. Gemi 250 tonluktu. Adı Makari'ydi. Çeşitli limanlara ticaret eşyası taşıyordu.

Makari'nin kaptanı ziyaretçileri kaba bir şekilde karşıladı. Görgüsüz bir adamdı. Kocaman kırmızı bir yüzü, küt parmaklı kocaman elleri, ezilmiş duygusunu veren yassı bir burnu vardı. Gözlerinin birini nedeni belli olmayan bir kazada kaybetmişti. Dudakları kocaman piposunun etkisiyle şeklini değiştirmişti. Bakışları tehditkâr ve vahşiydi. Adı Vil Halley'di. Yainda beş tayfa çalışıyordu. Onların da kaptandan geri kalır yanları yoktu.

Gemide yolcu kamarası ve düzenli bir yemek servisi yoktu. Bütün bunlara karşın kaptan Glenarvan'dan yol ücreti olarak elli sterlin istedi. Glenarvan çaresizlik içinde bunu kabul etti. Yol parasının yarısı peşin ödendi. Gemi ertesi günü saat altıda hareket edecekti.

Makari'den ayrıldıkları zaman John Mangles :

«Hayvan gibi bir adam.» dedi.

Paganel :

«Gerçek bir deniz kurdu.» diye ekledi.

«Bu adamın bir zamanlar esir ticareti yapmış olduğuna yemin edebilirim.»

Glenarvan :

«İster deniz kurdu, ister esir tüccarı olsun!» diye konuşmaya başladı. «Önemli olan bu geminin kaptanı ve sahibi oluşu.»

Otele döndükleri zaman herkes bu habere çok sevindi. Hemen yolculuk için gereken şeyleri sağlama hazırlıklarına başladılar. Öte yandan Glenarvan ile John Mangles de son kez körfezde bir gezi yaptılar. Bu gezinin amacı Duncan ve Britannia'nın izlerine rastlamak ümidiydi. Bütün sahili karış karış dolaştılar. Fakat hiçbir ize rastlamadılar. Sadece bir fundalığın kenarında kamp izlerine rastladılar. Bir ağacın dibinde, Pert hapishanesine ait terkedilmiş bir elbise buldular. Bu, hapishane kaçkınlarının orada kamp kurduktan sonra elbise değiştirdiklerini gösteriyordu. Yapılacak başka bir şey olmadığı için geri döndüler. Ben Joyce çetesinin bu son becerisini resmi makamlara bildirdiler. Bütün şehir halkı haydutlardan kurtuldukları için seviniler.

Turfold Körfezi'nden hareket eden gemi dört gün geçtiği halde hâlâ yolun üçte ikisini aşmamış durumdaydı. Sanki kendi kendine gidiyormuş gibi bir hali vardı. Ne kaptan ne de tayfaları ortalıkta görünmüyorlardı. Hepsi de günlerini içki içerek geçiriyorlardı. Her an sarhoştular.

John Mangles geminin hareketini dikkatle izliyordu. Kumandayı her an ele almak için hazır bekliyordu. Wilson ve Mulrady de onun gibi durumu endişeyle izlemekteydiler. Hatta John Mangles bir kaç kez dümenciyi kenara iterek gemiyi devrilme tehlikesinden kurtarmıştı. Kaptan Haley, kamarasından dışarı fırla-

miş, iki tayfaya ağır küfürler savurmuştu. John Mangles, geminin bu kaptan ve tayfalarla şimdiye dek batmamış olmasına şaşıyordu. Dikkatli bir adam olan Mac Nabbs da durumu görmüş, kapana :

«Gerek gördüğün an geminin yönetimini ele alabilirsin.» demişti.

John Mangles :

«Şimdilik durumu dikkatle izliyorum. Açık denizdeyken herhangi bir tehlikeyle karşılaşacağımızı sanmıyorum. Ne kadar fena yönetilirse yönetilsin, Makari yoluna devam eder. Asıl tehlike kıyıya yaklaştığımız zaman kendini gösterecektir.»

«Gemi mercan kayalarına çarparsa ne olacaktır?»

John Mangles :

«Hava koşulları uygun olmazsa sahile çıkmak olanaksızdır. Akıntılarla sürüklenip insanların oturduğu yerlerden uzak bir noktada karaya çıkmak zorunda kalınabilir.»

Paganel :

«En tehlikelisi de budur, dedi». Yeni Zelanda yerlileri pek konuksever değildirler.»

John Mangles :

«Maorilerden mi söz etmek istiyorsunuz?» diye sordu.

«Evet dostum. Bunlar zeki oldukları kadar da vahşidirler. Acıma kelimesi ile hiç ilgileri yoktur. Beyaz insan etini de çok severler.»

Konuşma burada kesildi. Bu tatsız konuşmanın uzaması gereksizdi. Böylece iki gün daha geçti. Turfold Körfezi'nden ayrılalı altı gün olduğu halde hâlâ kara görünmemişti. Saat altıya doğru hava birden bozdu. Rüzgâr serinleyip şiddetlenmeye başladı. O

güne kadar kamarasından dışarı çıkmayan . kaptan, uykulu gözlerle güverteye çıktı. Endişeyle gökyüzüne baktı. Aklı başına gelmiş gibiydi. Havanın bozmak üzere olduğunu anlayınca bağırıp küfrederek tayfalarını harekete geçirdi. Yelkenleri yeniden düzenledi. Rüzgâr hızını arttırıyor, fırtına halini alıyordu.

John Mangles her an tetikteydi, fırtınayı ve geminin manevrasını izliyordu. Wilson'la Mulrady de kaptanın yanındaydılar. İki saat böylece geçti. John Mangles birdenbire Wilson'un bileğini sıkarak :

«Kayalara çarpan dalgaların gürültüsünü duyuyor musun?» diye sordu.

«Evet kaptan... Kayaların en fazla üç yüz ya da dört yüz metre uzağındayız.»

John Mangles dikkatle denizi gözden geçirdikten sonra Wilson'a :

«Çabuk iskandil at!» diye bağırdı.

Wilson hemen emri yerine getirdi. İskandil aletini birkaç kez denize daldırıp çıkardıktan sonra :

«Derinlik üç kulaç!» diye cevap verdi.

Vil Haley, omuz silkerek anlamsız bir hareket yaptı. John Mangles onunla vakit kaybetmek niyetinde değildi. Hemen dümene koştu. Geminin zorlukla burnunu açık denize çevirdi. Böylece tehlike uzaklaşmış oluyordu. Fakat gene de karanlıkta geminin tehlikeli bölgeden çıkıp çıkmadığı anlaşılmıyordu. Nitekim bir süre sonra gene aynı sesler duyulmaya başlamıştı. Makari başka bir mercan kayalığına yaklaşmıştı. Manevra yapmaya fırsat kalmadan kulakları tırmalayan bir çatırtı duyuldu. Aynı anda gemi şiddetle sarsılıp yana yattı. Kamaradan dışarı fırlayan Glenarvan :

«Ne oldu?» diye sordu.

John Mangles :

«Mercan kayaları arasında bir kumluğa oturduk.» diye cevap verdi. «Batma tehlikesi yok ama mercan kayalarına çarpa çarpa parçalanabiliriz...»

Vil Haley, kaptan köşkünde deli gibi dolaşüyor, saçlarını yoluyordu. Tatfalar ise dibi delinen bir viski fıçısından maşrapa maşrapa viski içiyorlardı. John Mangles onların kısa zamanda sarhoş olup taşkınlık yapacaklarını tahmin ettiği için arkadaşlarına silahlanmalarını söyledi. Kaptan Haley :

«Ambardaki mallarım mahvolacak! İflas ettim!» diye dövünüyordu.

Nitekim John Mangles'in tahmini doğru çıktı. İçkiden şuurlarını kaybeden tayfalar yolcu kamaralarına sokulmaya başlamışlardı. Fakat üzerlerine çevrilen silahların namlularını görünce geri çekilmek zorunda kaldılar.

Fırtına zamanla duruldu. Gemiye çarpan dalgaların kuvveti azaldı. Deniz sakinleşti. Sarhoş tayfalar geminin bir köşesinde sızıp kaldıkları için yolcular da uykuya çekildiler.

Saat dörde doğru günün ilk ışıkları belirdi. John Mangles kaptan köşküne çıktı. Etrafa dikkatle baktıktan sonra sevinçle :

«Kara! Kara!» diye bağırdı.

Onun sesini duyan yolcular da uyanıp kaptan köşküne çıktılar. İyice görünen sahili uzun uzun seyretiler. Dalgınlıktan kurtulan Glenarvan :

«Vil Haley nerede?» diye sordu.

John Mangles :

«Bilmiyorum, ortalıkta kimse görünmüyor.» diye cevap verdi.

«Tayfalar da mı yok?»

«Herhalde içip bir köşeye sızmış olacaklar...»

«Arayın onları. Bu gemiyi böyle bırakamayız!»

Wilson'la Mulrady, geminin her tarafını aradılar. Kaptan da tayfalar da ortadan kaybolmuşlardı. Sonradan onların kurtarma sandalına binerek gemiden kaçmış olduklarını öğrendiler.

Kaptanla tayfaların kaçtıkları kesinlik kazandıktan sonra, John Mangles gemiyi saplandığı yerden kurtarma çarelerine baş vurdu. Fakat bütün çalışmaları işe yaramadı. Sonunda gemiyi terkedip Aukland'a karadan gitmeye karar verdiler. Paganel, insan etiyen yerlilerin ellerine düşmekten korktuğu için arkadaşlarını bu düşünceden caydırmaya çalıştı. Fakat mercan adalarına çarpa çarpa parçalanmaya mahkûm olan gemiyi kısa zamanda terketmek zorundaydılar.

Uzun ve yorucu çalışmalardan sonra boş fıçılardan üzerine kalın tahtaları bağlayarak bir sandal yaptılar. 5 Şubat günü suların yükselmesi üzerine sala binerek gemiyi terkettiler. Sal çok ağır ilerliyordu. Dümene Wilson geçmişti. Salı mercan kayalarına çarptırmamak için bütün gücünü harcıyordu.

İkindiye doğru, kaptanla tayfalarının kaçmış oldukları sandalı gördüler. Ters çevrilmişti. Kaptanla tayfaların ne oldukları belli değildi.

John Mangles, denizden karaya doğru olan akıntıdan yararlanmak istiyordu. Sal hızla akıntıya uyarak yol almaya başladı. Saat onda Yeni Zelanda topraklarına ayak bastılar.

Glenarvan, karaya ayak basar basmaz Aukland'a doğru yola çıkmak istiyordu. Fakat bardaktan boşanırcasına yağan yağmur buna olanak bırakmadı.

Wilson'un bulduğu bir mağaraya sığınmak zorunda kaldılar. İçerde yosun ve çalılardan ateş yakıp, etrafında toplandılar. Durumu konuşmaya başladılar.

Glenarvan sahili izleyerek ilerlemek istiyordu. Fakat Yeni Zelanda'yı çok iyi bilen Paganel, elindeki haritadan yararlanarak buna itiraz etti. Paganel'e göre izlenmesi gereken en uygun yol Hawkes - Auckland yoluydu. Haritayı bir kez daha gözden geçiren bilgin :

«Maorilerin en çok bulunduğu yerdeyiz.» dedi. «İngilizlere büyük bir kin besleyen bu vahşilerin eline düşmek ölmek demektir.»

Lady Helena :

«Adanın her tarafında İngiliz askerleri yok mu?» diye sordu.

Paganel çaresizlikle başını iki yana sallayarak :

«Ne yazık madam.» dedi. «İngilizler henüz tam anlamıyla duruma hakim olmuş değiller. Yerlilerle İngiliz askerleri arasında sık sık çatışmalar oluyor. Her iki taraf da büyük kayıplar veriyorlar. Elli beş kilometre içerdeki yolu izleyecek olursak İngilizlere rastlayacağımızı umuyorum.»

Yağmur bütün gece dinmediğinden yolcular mağaradan ayrılmadılar. Ertesi günü sabah saat altıda hava düzeldiği için yola çıktılar. Yiyecek ve eşyaları aralarında paylaşmışlardı. Silahları ellerinde, parmakları tetikteydi. Her gün yirmi kilometre yürüyerek sekiz günde Auckland'a varacaklarını umuyorlardı. Göz alabildiğine uzanan bir ovada yürüyorlardı. Bu onların işini kolaylaştırıyordu. Fakat bu ova uzun süre devam etmedi. Tepeler yollarını kesti. Zorlukla

yürüyorlardı. 23 kilometre yol aldıktan sonra büyük bir ağacın altında kamp kurdular. Araba ve çadırları olmadığı için açıkta geceleme zorunda kaldılar.

8 Şubat sabahı Paganel neşeli bir şekilde uyandı. Neşesinin nedenini Glenarvan'a gözlerinin içi gülererek açıkladı :

«Buraya kadar olan yolculuğumuzda yerlilere rastlamadık.» dedi. «Bu daha sonraki yolculuğumuz için oldukça ümit verici olaydır. Herhalde yamyamlar son çarpışmalardan sonra adanın içlerine çekilmek zorunda kaldılar.»

Glenarvan :

«Bu dikenlerin arasında yürümek çok zor oluyor.» dedi. «Bugün hangi yolu izleyeceğiz?»

Paganel :

«Vaipa ve Vaikate nehirlerini izleyerek yürürsek bu sakıncayı önlemiş oluruz.» dedi. «Uygar bir kasabaya ulaşmak için yirmi yedi kilometre daha yürümemiz gerekecek.»

Hafif bir akşam yemeği yedikten sonra, örtülerine sarındılar ve derin bir uykuya daldılar. Ertesi gün kıyıyı izleyerek yürüyüşe devam edeceklerdi.

Ertesi gün etrafı kalın bir sis örtüsü kaplamıştı. Bir süre sonra sisler arasından sıyrılan güneş ışınları nehri aydınlattı. Her iki kıyı ile birlikte ağaçlar, çimenler meydana çıktı. Akıntıyı tersine kateden bir kayık görüldü. Boyu yirmi metre, genişliği bir buçuk metre, derinliği iki metreydi. Burnu venedik gondollarına benziyordu. Büyük bir çam ağacı oyularak yapılmıştı. Sekiz çift kürek bu kayığı sular üzerinde uçuruyordu. En arkada oturan adam kısa bir kürekle

kayığın yönünü tayin ediyordu. Bu adam uzun boylu, kırk beş yaşlarında bir yerliydi. Adaleli, geniş göğüslü, sağlam görünüşlüydü. Bakışları vahşi ve yırtıcıydı. Her haliyle insana korku veren acımasız bir ifadesi vardı. Bu korkunç adam Maori şeflerinden biriydi. Yüzünde ve vücudunda dögmeler vardı. Kartal gagasına benzeyen burnunun her iki yanında birer siyah halka sarkıyordu.

Adanın ileri gelen şeflerinden biri olduğu anlaşılan yerlinin biraz ilerisinde sekiz kadar savaşçı bulunuyordu. Bunların ayakları dibinde üç köpek kımıldamadan yatıyordu. Sekiz yerli bütün güçlerini kullanarak kürek çekiyorlardı.

Kayığın orta yerinde ayakları bağlı, elleri serbest olan on Avrupalı tutsak yatıyordu. Bunlar Lord Glenarvan, Lady Helena, Mary Grant, Paganel, Mac Nabbs, John Mangles, Mister Olbinett, Wilson ve Mulrady'ydı.

Ertesi gün yapacakları yolculuk için erkenden derin uykuya yatan yolcular, uyumalarını bekleyen yerlilerin eline düşmüş, neye uğradıklarını anlamadan tutsak edilmişlerdi. Yerliler şimdi tutsak aldıkları yolcularla köylerine dönüyorlardı. Reislerinin adı Kai-Ku-Mu'ydu. Yeni Zelanda dilinde «DÜŞMANLARININ ORGANLARINI YİYEN» anlamına geliyordu. Uzun bir süre yol aldıktan sonra Glenarvan yerlilerin şefine :

«Bizi nereye götürüyorsunuz? Ne yapmak niyetindesiniz?» diye sordu.

Şef Glenarvan'ın yüzüne soğukca bakarak :

«Köyümüze götürüyoruz.» dedi. «Düşmanlarımız sizi ellerinde bulunan arkadaşlarımızla değişmeye razı olurlarsa yaşayacaksınız. Yoksa öleceksiniz...»

Adam İngilizceyi oldukça güzel konuşuyordu. Glenarvan bu söz üzerine birdenbire ümitlendi. Demek ki kurtuluş şansları vardı.

Kai-Ku-Mu'nun kabilesi Toba Gölü'nün doğu kıyısındaydı. Dört bir yanı sarp kayalarla çevrili olan bu yere, İngilizlerin sokulabilmesi olanaksızdı.

Kırk, elli kulübeden oluşan köye girdikleri zaman onları büyük bir kalabalık karşıladı. Ellerini kollarını sallayarak tutsakların üzerine saldırdılar. Fakat şef onlara engel olarak yolcuların hayatını kurtardı. Glenarvan ve arkadaşları köyün kenarındaki büyük bir kulübeye kapatıldılar.

Köyün içindeki yüzlerce direğe kurutulmuş insan kafaları geçirilmişti. Yolcular bu direklerin önünden geçerken büyük bir korku ve tiksinti duydular. İyice yatıştırılmayan yerlilerin öfkeli sesleri hâlâ kulübeye geliyordu. Wilson'un omuzuna basarak, tepedeki ufak bir delikten köy meydanını gözetleyen Robert gördüklerini anlatıyordu :

«Şimdi yanında adamlarıyla yeni bir şef daha geldi. Kai-Ku-Mu'nun çevresinde toplandılar. Yumruklarını sallayarak bağırlıyorlar. Kai-Ku-Mu onları susturdu. Şimdi onlarla konuşuyor. Şimdi dağıldılar. Herkes kulübesine gidiyor. Kai-Ku-Mu kayıktaki savaşçıları ile yalnız kaldı. Şimdi onlardan biri buraya geliyor.»

Glenarvan :

«Çabuk aşağı in Robert!» dedi. «Seni bu şekilde görmesinler.»

Lady Helena, eteğinin altından bir tabanca çıkararak Glenarvan'a uzattı :

«Bizi onlara canlı olarak teslim etme.» dedi. «İşkence etmelerine fırsat verme. Bizi öldür!»

Glenarvan sararmış bir yüzle ondan tabancayı

aldı. Koynuna soktu. Tam bu sırada yerli de gelmiş, onlara kendisini izlemelerini işaret ediyordu.

Kai-Ku-Mu bakışlarında vahşi pırıltılarla sordu :

«İngilizsiniz değil mi?»

Glenarvan :

«Evet.. Hepimiz İngiliziz. Yolculuğa çıkmıştık. Gemimiz battı, adaya sığındık. Sizlerle dövüşen askerlerle hiçbir ilişkimiz yok.»

Şef :

«Bu o kadar önemli değil.» dedi. «Ölmeniz için İngiliz olmanız yeterli bir neden. Şimdi boş sözleri bırakıp asıl konuya gelelim. Sihirbazımız sizinkilerin eline düştü. Tanrımız onu kurtarmamızı emrediyor. Askerlerin seni onunla değişeceklerini sanıyorum. Ne dersin?»

Glenarvan sakince :

«Bilemem!» dedi. «Belki kabul ederler, belki etmezler...»

«Demek emin değilsin.»

«Ben ne rahibim, ne sihirbaz, ne de şef.. Hayatımın onlarca bir değeri olmayabilir. Fakat hepimizin hayatına karşılık sihirbazınızı serbest bırakmaları mümkündür.»

«Olmaz öyle şey. Bizde takas başa baştır.»

«Şu gördüğün kadın, İngilizlerin en değerli şeflerindendir. Onlara karşılık sihirbazınızı vereceklerini sanıyorum.»

Kai-Ku-Mu alaycı bir sesle :

«Beni aldatacağını mı sanıyorsun?» dedi. «Bu kadının senin karın olduğunu bilmiyor muyum?»

Adamlarıyla sonradan gelen şef :

«O kadını İngilizlere veremezsiniz.» dedi. «O benim karım olacak.»

Bunu söyledikten sonra Lady Helena'ya doğru yürüdü. Aynı anda patlayan bir silah sesi duyuldu. Şef cansız yere yuvarlandı. Bu patlama üzerine yüzlerce yerli dışarı fırladı. Muhariplerden biri Glenarvan'ın elinden tabancayı aldı. Onları yeniden kulübeye kapadılar. Kai-Ku-Mu vahşilerin önüne geçerek Glenarvan ve arkadaşlarının linç edilmelerine engel olmuştu.

Glenarvan ve arkadaşları kulübeye kapatıldıktan sonra büyük bir kaynaşma oldu. Ölen Maori şefi için cenaze töreni hazırlanıyordu.

Maorilerin inançlarına göre bir insan öldükten sonra ruhu üç gün vücudundan ayrılmaz. Bu üç gün içinde öldüğü yerde bırakılır. Ölen Maori şefi için de aynı adet uygulandı. Adam üç gün öldüğü yerde bırakıldı. Bu süre içinde köyün meydanında bir tek kişi bile görünmedi. Herkes kulübesine kapanmıştı. Sadece Glenarvan ve arkadaşlarının kapatıldıkları kulübenin önündeki muhafızlar dışarda kaldı.

Üçüncü günün sabahı kulübenin kapısı açıldı. Yerliler meydanı doldurmuştu. Kai-Ku-Mu kalabalığın ortasında yüksekçe bir yere çıkmıştı. Adamlarına beyazların getirilmesini emretti. Tutsaklar meydanın ortasına gelince Kai-Ku-Mu Glenarvan'a :

«Maorilerin şeflerinden birisini öldürdün.» dedi.

Glenarvan soğukkanlı bir sesle :

«Evet öldürdüm!» diye cevap verdi.

«Sen de yarın sabah güneş doğarken öleceksin!..»

Glenarvan :

«Yalnız beni mi öldüreceksiniz?» diye sordu.

Kai-Ku-Mu yüzünü nefretle buruşturarak :

«Toganga'nın hayatını kurtarmak söz konusu olmasaydı hepinizi öldürürdük!» diye cevap verdi.

Tam bu sırada kalabalık aralandı. Şakaklarından ter damlayan bir yerli soluk soluğa geldi. Kai-Ku-Mu'nun önünde durdu. Şef tutsakların anlamaları için İngilizce sordu :

«Beyazların yanından mı geliyorsun?»

«Evet!»

«Toganga'yı gördün mü?»

«Gördüm!»

«Yaşıyor mu?»

«Hayır, İngilizler onu kurşuna dizmişlerdi.»

Kalabalık dalgalandı. Bunu duyan yolcuların son ümit kapıları da kapanmış, herkesi bir korku sarmıştı. Kai-Ku-Mu, Glenarvan ve arkadaşlarının tüylerini ürperten bir sesle :

«Hepiniz yarın sabah güneş doğarken öleceksiniz!» dedi.

Bunun üzerine Glenarvan ve arkadaşları yeniden kulübelerine kapatıldılar. Artık kimse onlarla ilgilenmiyordu. Yapılacak işleri vardı. Ölen Maori şefi için tören yapacaklardı.

Maori şefinin cesedi alanın ortasındaki yüksekçe bir yere yatırıldı. Adama en parlak ve gösterişli elbiselerden biri giydirilmişti. Renkli tüylerle süslenmiş başına yeşil yapraklardan yapılmış bir taç geçirilmişti. Yüzü, kolları ve göğsü, bir yağla iyice yağlanmıştı.

Akraba ve dostları ayak ucunda toplanıp hep bir ağızdan feryat edip ağlamaya başladılar. Bu arada keskin cisimlerle vücutlarını tırmalayıp kanatıyorlardı. Ne kadar kanları akarsa, ölüye olan bağlılıklarını o kadar çok kanıtlamış olacaklarına inanıyorlardı.

Bu şekilde doğünüp ağlamalar törenin başlangıcıydı. Çok geçmeden ölünün karısı geldi. Çok genç bir

kadıncı. Ağlamaktan gözlerinin altı şişmişti. Cesedin üzerine kapanıp ağlamaya başladı.

Maorilerin inançlarına göre, ölen bir erkeğin karısı da onu izlemeliydi. Bu geleneği fazla geciktirmek istemeyen Kai-Ku-Mu, kocaman bir gürzü kaldırarak kadının kafasına vurdu. Genç kadın ufak bir inilti bile çıkarmadan kocasının ayakları dibine cansız yığıldı.

Genç kadından sonra sıra uşaklara gelmişti. Altı uşak da başlarına vurulan birer gürz darbesiyle yere cansız yığıldılar. Aynı anda törende bulunan bütün yerliler, öldürülen kurbanların üzerine saldırıp parçaladılar. Herkes kendisine düşen insan eti payını ateşte kızartarak iştahla yedi. Bundan sonra da ziyafeti matem törenleri izledi. Baharlı bir bitkiden yapılan alkollü bir içki hepsini sarhoş etmişti. Korkunç çılgınlıklar atarak dans etmeye başladılar.

Kai-Ku-Mu'nun bir el işaretiyle tören sona erdi. Ölen Maori şefi ile karısının cesetleri birer sedyeye yerleştirildi. Büyük bir kafile halinde, dört kilometre uzaktaki bir dağa doğru çıkarıldı. Cesetler dağdaki bir mağaraya götürülecekti.

Kafile uzaklaştıktan sonra köye bir sessizlik hakim oldu. Kaçıp kurtulmak için bundan daha iyi bir fırsat olmazdı. Kai-Ku-Mu'nun bıraktığı nöbetçiler olmasa bu iş gayet kolaydı. Fakat tepeden tırnağa silahlı olan bu nöbetçileri nasıl atlatacaklardı. Kapıdan kaçmaları olanaksızdı. O halde başka bir yol bulmaları gerekiyordu. Bunu da bulmakta gecikmediler. Kazılan bir tünelden yararlanarak kulübeden ve köyden uzaklaştılar. Havanın kararmış olması da Glenarvan ve arkadaşlarının işini kolaylaştırıyordu. Paganel grubun başına geçmiş, bütün coğrafya bilgisini kullanarak kaçaklara yol gösteriyordu. Güneşin ilk

ışıkları ortalığı aydınlattığı sırada Glenarvan ve arkadaşları Maori köyünden bir hayli uzaklaşmış bulunuyorlardı.

Saat dokuzda durdukları zaman tam yirmi kilometre yol almış bulunuyorlardı. On iki saatte, karanlıkta bu kadar yol almış olmaları oldukça büyük bir başarıydı. Fakat yerlilerin peşlerinde oldukları da kesindi. Her an nefeslerini enselerinde hissediyorlardı.

Kısa süren bir dinlenmeden sonra yeniden yürümeye başladılar. Olabildiği kadar hızlı yürümeye çalışıyorlardı. Güneye yönelmişlerdi. Paganel sık sık haritaya bakıyordu. Saat ona doğru dik bir uçurumun kenarında durdular.

Karınlarını doyurup tekrar yola koyuldular. Ertesi gün Lottin Burnu yöresinde kıyıya ulaştılar. Yanmış ve yıkılmış bir yerli köyünün yanından geçtiler. Kıyıda durdular. Fakat onları bir talihsizlik bekliyordu. Kıyıda iki kilometre uzakta yerliler görünmüştü.

Glenarvan'ın umutsuzluktan benzi sararmıştı. Çevresine bakınıp duruyordu. Bu sırada John Mangles heyecanla :

«Bir sandal!» diye bağırdı.

Gerçekten de kıyıda kumlara oturmuş, altı çift kürekli bir kayık duruyordu. Saniye kaybetmeden sandalı denize itip kürek çekmeye başladılar. On dakika sonra kıyıda dört yüz metre kadar açılmışlardı. Fakat sevinçleri uzun sürmedi. Kıyıda ayrılan üç kayığın kendilerine doğru geldiğini gördüler. Yeniden umutları kırılmıştı. İşte bu ümitsizlik anında Glenarvan'ın gözleri parladı.

«Açıkta bir gemi var!» diye bağırdı.

Paganel dürbünüyle bakarak :

«Bir buharlı gemi!» dedi.

Son bir ümitle gemiye doğru kürek çekmeye koyuldular. Gemi her geçen saniye daha iyi belirleniyordu. Aradan birkaç dakika geçince birden Glenarvan'ın yüz çizgileri gerildi. Rengi sarardı. Bitkin bir sesle :

«Duncan!» diye fısıldadı.

Gerçekten de karşılaştıkları gemi Duncan'dı. Bu çekimserlik anında arkalarındaki yerli kayığından bir el ateş edildi. Kurşun Wilson'un küreğine çarparak sekti. Bir iki kürek darbesiyle gemiye daha çok yaklaştılar. Duncan en çok bir kilometre uzaklarındaydı. Vahşiler sürekli olarak ateş ediyorlardı. Glenarvan ve arkadaşları acınacak haldeydi. Önlerinde iki seçenek vardı. Ya vahşilerin ya da Ben Joyce'nin eline düşeceklerdi. Tam bu ümitsizlik anında Robert'in sevinç dolu sesi duyuldu :

«Bakın Tom Austin! Kaptan köşkünde bize şapkasını sallıyor.»

Aynı anda gemiden bir top atıldı. Bir gülle başlarının üzerinden ısıklar çalarak uçup yerlilerin kayıklarından birini ikiye böldü.

Birkaç dakika sonra Glenarvan ve arkadaşları gemideydiler.

Glenarvan yorgunluğu ve açlığı unutarak Tom Austin'e sordu :

«Haydutları ne yaptınız?»

Tom Austin şaşkınlıkla :

«Haydutları mı?» diye sordu. «Hangi haydutlardan söz ediyorsunuz?»

Babayla çocuklarının kavuşmaları oldukça göz yaşartıcı oldu. Kaptan Grant çocuklarından birini bırakıp birini kucaklıyordu.

Heyecanları yatışınca Kaptan Grant başından geçenleri kısaca anlattı. Gemisi battıktan sonra iki arkadaşıyla birlikte bu adada Robenson hayatı yaşamışlardı. Gemiden buldukları aletlerle enlem ve boy-lam derecelerini saptamışlar ve sonunda Lord Glenarvan'ın köpek balığının karnında bulunduğu mesajı denize atmışlardı.

Paganel onu dinledikten sonra :

«Adanın adını yanlış yazmışsınız. Bu adanın adı Maria Tereza'dır.» dedi.

Kaptan Grant :

«Hakkınız var Mösyö Paganel!» dedi. «İngiliz ve Alman haritalarında bu adanın adı Maria Tereza'dır. Fakat Fransız haritalarında Tabor diye geçer.»

Bir Fransız olarak bunu neden düşünmediğe çok üzülen Paganel renkten renge girdi.

Bir süre konuştuktan sonra Ayrton'u adaya bırak-tılar. Glenarvan ona **gerekecek** her şeyin verilmesini emretti.

Binbir tehlike içinde geçen yolculuk 10 Mart sa-bahı Dumborton Limanı'nda sona ermiş, Kaptan Grant çocuklarıyla birlikte geri dönme olanağına ka-vuşmuştu.

Sevgili Okurlar!

Yeni Yüzyıl'ın
armağanı olan bu kitaplar;
dünya klasikleri arasından
özenle seçilip, sizin için hazırlandı.
Çocuklara okumayı sevdirecek,
onların ufkunu açıp,
yeni dünyalarla tanıştıracak,
yerli yabancı
birbirinden güzel eserler.
Eğitim uzmanları tarafından
tavsiye edilen,
Yeni Yüzyıl'ın armağanı olan
bu kitapları çocuklar bir solukta
severek okuyacaklar.

YENİ YÜZYIL

S SERHAT